

OSNOVNA ŠOLA DRAMLJE

BRATA JAPEC IN FRANC JAKOPIN

PODROČJE: ZGODOVINA IN SLOVENŠČINA

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorji:

Ana Kozamernik, 8. r

Špela Dobnik, 8. r

Vita Kožuh, 8. r

Marcel Kovač, 8. r

Filip Seničar, 8. r

Vita Jeromel Konrad, 7. r

Maja Aužner, 7. r

Mentorja:

Simon Hebar, prof.

Barbara Krajnc, prof.

Dramlje, 2016

Zgodovino ustvarja človek. Za vsako idejo se skriva bistra glava, za vsakim odkritjem izumitelj, za vsakim dejanjem človek, za vsakim dosežkom pa osebnost.

Iz tega je sestavljena naša sodobnost. Da bi jo razumeli, moramo poznati tiste, ki so v preteklosti oblikovali posamezna področja, ki se nam danes zdijo samoumevna.

ZAHVALA

Za pomoč pri raziskovalni nalogi se zahvaljujemo našima mentorjema Simonu Hebarju, prof. geografije in zgodovine in Barbari Krajnc, prof. slovenščine in šolski knjižničarki, ki sta nam zmeraj rada priskočila na pomoč. Pomagala sta nam pri spoznavanju raziskovalnega procesa, nas vzpodbujala in nam svetovala. Zahvaljujemo se tudi ravnateljici Mirjani Aužner in ostalim delavcem OŠ Dramlje, ki so nam bili v pomoč.

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom iz družine Jakopin, ki so nam kakorkoli nudili informacije in gradivo za naše delo, še posebej pa družini Markič, Primožu Jakopinu in Tinetu Koržetu.

KAZALO VSEBINE

1 Uvod.....	1
2 Dramlje skozi čas	2
2.1 Rodoslovno deblo.....	6
3 Jakob Jakopin – Japec	7
3.1 Otroštvo	7
3.2 Šolanje	10
3.3 Pot v tujino in Rusija	11
3.5 Izumi in dosežki	13
3.6 Spomini nanj.....	15
3.7 Smrt in pogreb	16
4 Franc Jakopin	19
4.1 Življenjepis.....	19
4.2 Šolanje	21
4.5 Dela.....	26
4.6 Področja delovanja	30
4.7 Dosežki.....	33
5 Empirični del.....	36
5.1 Hipoteze in metode dela	36
5.2 Hipoteze.....	37
5.3 Metode dela	37
5.4 REZULTATI.....	39
5.4.1 Ali ste »rojeni« v Dramljah?	39

5.4.2 Označite v katero starostno skupino spadate.....	39
5.4.3 Ali ste ponosni na svoj kraj?	40
5.4.4 Če bi vas turist vprašal, kaj naj si v Dramljah ogleda, kaj bi mu predlagali?	41
5.4.5 Katere znamenitosti svojega kraja poznate? (obkrožite).....	41
5.4.6 Katere znamenite osebnosti povezane z Dramljami poznate?	42
5.4.7 Kako pomembno se vam zdi, da smo ponosni na svoje rojake?	43
5.4.8 Ali ste že slišali za brata Jakopin?.....	44
5.4.9 Znamenite osebnosti in njihova obeležja prav tako pripomorejo k razvoju kraja in turizma.....	45
5.4.10 Če bi imeli na voljo gradivo o svojih rojakih, bi ga prebrali in priporočili drugim?	46
5.4.11 Kam bi po vašem mnenju sodilo spominsko obeležje bratoma Jakopin?	47
6 Zaključek.....	48
7 Viri in literatura	49
7.1 Elektronski viri	50
7.2 Članki	51

Kazalo slik:

Slika 1: Dramlje	2
Slika 2: Območje Dramelj leta 1787	3
Slika 3: Dramlje pred drugo svetovno vojno	4
Slika 4: Stavba osnovne šole Dramlje po prenovi.....	5
Slika 5: Rodoslovno drevo Jakopinov.....	6
Slika 6: Oče Jakopin.....	7
Slika 7: Družina Jakopin okoli leta 1940	9
Slika 8: Japlec Jakopin okoli leta 1923	10
Slika 9: Priznanje za avtorstvo izuma	13
Slika 10: Kip Japca Jakopina in njegovega izuma Volčji korak	14
Slika 11: Prva stran dnevniških zapiskov Japca Jakopina – rokopis.....	15
Slika 12: Fotografija Japca iz Prigorodnega, ko mu je bilo 96 let	16
Slika 13: Pogreb Japca Jakopina v Kalaču	17
Slika 14: Spominska plošča Japcu Jakopinu v Kalaču.....	18
Slika 15: Akademik prof. dr. Franc Jakopin	19
Slika 16: Franček pomaga očetu pri pripravljanju drv	21
Slika 17: Voščilo odgovornega urednika prof. dr. Toma Korošca ob osemdesetletnici	22
Slika 18: Fotografija objavljena v glasilu Jezikoslovni zapiski	23
Slika 19: Začetek članka o Kopitarju in ostalih iz zbornika Jernej Kopitar, 1996.....	24

Slika 20: Začetek članka v Zborniku Slavističnega društva Slovenije 5, 1997	25
Slika 21: Začetek članka (SAZU; a.n.)	26
Slika 22: Trubarjev zbornik (Ljubljana, 1987).....	30
Slika 23: Karakteristika besedišča slovenskih protestantov.....	32
Slika 24: Vsebina strokovne revije Jezikoslovni zapiski (št. 7, 2001).....	34
Slika 25: Naslovnica Slavistične revije, v kateri je objavljala Franc Jakopin	35
Slika 26: Poreklo anketirancev	39
Slika 27: Starostne skupine anketirancev	39
Slika 28: Pripadnost Dramljam	40
Slika 29: Poznavanje najpomembnejših krajevnih znamenitosti	42
Slika 30: Poznavanje znanih osebnosti povezanih z Dramljami.....	43
Slika 31: Pomen ponosa na rojake	44
Slika 32: Poznavanje bratov Jakopin	44
Slika 33: Pomen znanih osebnosti za razvoj kraja in turizma.....	45
Slika 34: Zanimanje za gradivo o rojakih	46
Slika 35: Mnenje o obeležitvi bratov Jakopin.....	47

1 Uvod

V raziskovalni nalogi se učenci Osnovne šole Dramlje zavemo, da pravzaprav o naših rojakih Francu in Japcu Jakopinu, ki sta bila moža svetovnega slovesa, ne vemo skoraj nič.

Odločili smo se, da raziščemo različno strokovno literaturo o njiju, pobrskamo po spletu in povprašamo še živeče sorodnike, če se še kaj spomnijo o njiju. V veliko pomoč nam je bil tudi Francev sin Primož Jakopin, ki nam je priskrbel kar nekaj gradiva, nalogo pa je tudi pregledal in potrdil. Zelo nam je pomagala tudi družina Markič, sestrična Marija s sinovoma Borisom in Dragom.

Tako smo v raziskovalni nalogi predstavili najprej družino Japec, potem pa v posameznih poglavjih zajeli njuno življenjsko pot, šolanje in dosežke. Vse to smo podprli še s slikovnim gradivom, ki smo ga zbrali in uredili ter razmestili po poglavjih.

V zadnjem delu naloge smo se osredotočili na poznavanje naših rojakov. Pripravili smo anketo, s katero smo želeli izvedeti, kako sta brata Jakopin sploh prepoznavna v Dramljah in kašen pomen bi jima pripisali. Rezultate ankete smo analizirali in prišli do zanimivih odkritij.

2 Dramlje skozi čas

Dramlje se nahajajo na severovzhodnem robu Celjske kotline. Območje KS Dramlje, ki spada pod občino Šentjur, je v geografskem smislu zelo raznoliko. Prvotno ime kraja je bilo Dramlja, kar izhaja iz praslovanske besede »Dram«, kar pomeni močvirnato okolje. Na severu najdemo najvišje vrhove, ki se proti jugu počasi znižujejo. Razgibano pokrajino sestavljajo tudi vmesne doline, po katerih tečejo številni potoki. Dramljam daje poseben pečat neokrnjena narava. Tako tukaj najdemo veliko gozdov, ki so pomemben vir dohodka za tukajšnje kmetije. Gričevnata pokrajina ima odlično lego za pridelavo številnih kvalitetnih vin. Zaradi tega Dramlje postajajo privlačna izletniška točka. Obrtna dejavnost v kraju se je v zadnjih letih zelo razmahnila. Največ obrtnikov deluje v gradbeni stroki. Poleg tega, da se krajani zaposlujejo na tukajšnjih kmetijah in pri obrtnikih, se velik del prebivalcev zaposluje tudi v drugih krajih.

Slika 1: Dramlje

Dramlje se v zapisih prvič omenjajo že v 11. stoletju (Knjiga Kartuziji Žiče in Jurklošter), naseljene pa naj bi bile že pred tem. V začetku 11. stoletja je to območje pripadalo salzburški nadškofiji, leta 1072 pa pod krški škofiji. Prvi znani lastniki Dramelj so bili menihi Žičke kartuzije, ki so imeli po močvirnatih dolinah številne ribnike. V 14. stoletju se kot lastniki južnega dela Dramelj omenjajo Celjski grofje. Vsekakor lahko domnevamo, da so bili ti kraji na začetku redko poseljeni, saj so bili tod veliki gozdovi. Kraj se prvič omenja leta 1451 z imenom Durrenberg, kasneje tudi Trennenberg. Pomembno zgodovinsko–umetniško delo iz Dramelj je gotska umetnina »Križani«. To je kip Kristusa na križu, ki bi naj bil izdelan v začetku 16. stoletja, razstavljen pa je v Narodni galeriji v Ljubljani. V začetku 19. stoletja se je v kraju ustanovila steklarna, izdelke pa so izvažali v Italijo.

Slika 2: Območje Dramelj leta 1787

Prvi začetki skromnega poučevanja v Dramljah so se pričeli leta 1828, ko je v vas prišel kaplan Franc Gobec. Ta je ob nedeljah in praznikih pri sebi zbiral mladino ter poučeval verouk, branje in računanje. Prvi redni učitelj je postal Sebastjan Berna, ki je prišel v Dramlje leta 1830. Število otrok je bilo od začetka okrog 20, ker pa je hitro naraščalo, so začeli leta 1835 graditi novo šolsko poslopje z eno učilnico. Skromno šolsko poslopje pa ni dolgo

zadostovalo prostorskim potrebam, zato so že leta 1903 zgradili šolsko poslopje s štirimi učilnicami. Takrat je bilo že 200 ukaželjnih otrok.

Slika 3: Dramlje pred drugo svetovno vojno

Štirirazrednica je bila leta 1935 razširjena v pet razredno osnovno šolo. Tudi po vojni je število otrok naraščalo, zato je bila šola kmalu pretesna za okrog 220 otrok. Leta 1903 zgrajeno šolsko poslopje je leta 1974 prizadel potres. Že tako pretesna stavba (petrazrednica) je bila odtlej še bolj preteča nevarnost. Zasilno so jo zaščitili tako, da so stropne učilnic podprli s tramovi. Po nekaj letih skrbno vodenih prizadevanj ravnatelja Franca Trupeja in vseh takrat vplivnih funkcionarjev, so občinski zbori leta 1976 naposled le sprejeli sklep o novogradnji šole v Dramljah. Zanja so s samoprispevkom zbirali tudi krajani. Glavna dela pri izgradnji šole so izvajali v letu 1979, dokončali pa v začetku leta 1980. Nova šola je bila poimenovana po drameljskem narodnem heroju in domoljubu Milošu Zidanšku.

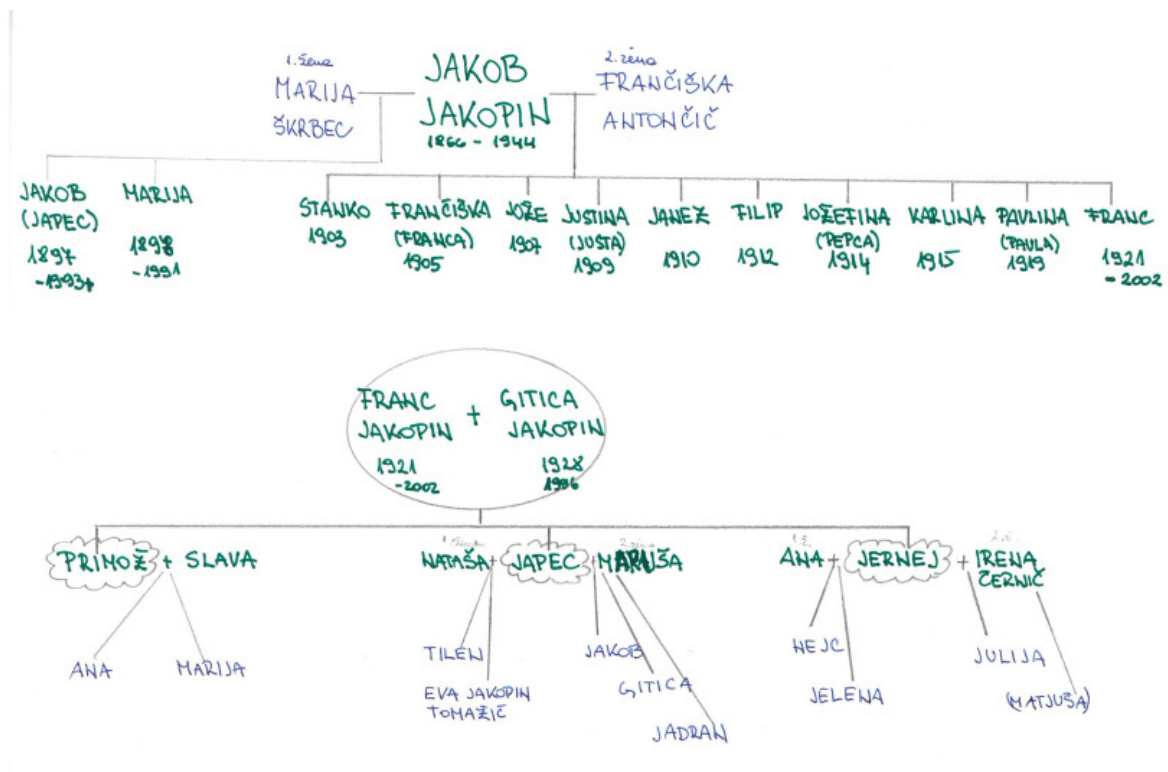
Po 33 letih pouka v novem šolskem poslopju je bilo le-to potrebno temeljite prenove. Tako smo v juniju 2013 pričeli z energetske prenovne šolskega poslopja. 3. januarja 2014 smo se končno preselili nazaj v popolnoma prenovljeno šolsko poslopje.

Slika 4: Stavba osnovne šole Dramlje po prenovi

2.1 Rodoslovno deblo

Pri družini Markič so Jakopinovi sorodniki, saj je Marija Markič Frančkova in Japčeva nečakinja. Prijazno so nam predstavili sorodstvene vezi, ki smo jih zapisali v preprosto rodoslovno deblo, katerega nam je dopolnil tudi sin Franca Jakopina Primož Jakopin. Kot lahko vidimo iz rodoslovnega debela, je bilo pri Jakopinih kar 12 otrok. Japec je bil najstarejši, Franc pa najmlajši sin.

Slika 5: Rodoslovno drevo Jakopinov

3 Jakob Jakopin – Japec

3.1 Otroštvo

Jakob Jakopin je bil rojen leta 1897 v Vrhniku pod Racno goro v občini Stari trg pri Ložu. Doma so ga klicali kar Japec. Tako je Japec začetek otroštva preživel na Vrhniku pri Ložu, kjer je že kot otrok rad brodil po rečici, ki teče čez Vrhniko in se imenuje Obrh. Starši so otrokom na Vrhniku pravili, da so iz te reke prišli novorojenčki. Izmislili so si, da če skupaj drgneš dva kamna, nastane otrok. Otroci so temu seveda verjeli in nobene izjema ni bil Japec. Velikokrat je šel obiskat ribe v reko, kar mami ni bilo pogodu, saj mu je morala vedno sušiti hlače. Japec je imel najboljšega prijatelja, Ovščevega Janeza, s katerim sta preživela veliko trenutkov, skupaj pa sta tudi hodila v šolo, kjer sta kaj tudi ušpičila. Posebno rada sta nagajala njuni učiteljici Fani Kozamernik (na kratko »Koža«), ki je nista posebno marala.

Slika 6: Oče Jakopin

Osnovno šolo je do desetega leta obiskoval v Starem trgu pri Ložu, nato pa je oče leta 1907 kupil večje posestvo v vasi Laze, ki se nahaja v bližini Dramelj pri Celju. Tako so se preselili v Laze, posestvo na Vrhniki pa so prodali zaradi slabih odnosov z preužitkarico. Posestvo v Dramljah je bilo kar obsežno, prav tako pa tudi kar velika hiša. Ker niso bili vajeni takšnega okolja, so se le stežka privadili novemu življenju. V pomoč jim je bilo pa tudi to, da se je v Dramlje preselilo še kar nekaj drugih družin z Notranjske, s katerimi so takrat navezali stike. Zaradi tega so tudi ohranili svoje narečje. Tako je Japec govoril skoraj čisto drugačen jezik. Zaradi tega so ga v šoli včasih pretepali. To ni trajalo dolgo, saj se je kmalu opogumil in jim vrnil, s tem pa si je prinesel tudi večje spoštovanje na šoli. Kasneje je fante iz šole učil plesati, saj jim je v glave vbil, da če ne bodo znali plesati, ne bodo našli dekleta.

Japcu je najbolj ostal v spominu dogodek, ko jim je duhovnik govoril o Mariji in kako je brezmadežno spočela Jezusa. Zato je duhovnika vprašal, kako da je to mogoče, da je lahko spočela s Jožefom. Duhovniku to ni bilo všeč in ga je, kar se da hitro, našeškal s palico. Seveda se je Japec spomnil načrta za maščevanje in s še dvema sošolcema uničil duhovnikov sadovnjak hrušk.

Japec je bil v otroštvu občudovanja vreden risar. Porisal je vse kar je videl (po navadi je risal po lesu). Risal je stroje, mitološke scene, vaške posebneže ... Sestra Pavla se spominja, kako je ob prihodu domov iz Rusije ob večerji, ko so vsi jedli, odšel ven, sedel na drevo, jih skozi okno opazoval kako jedo in jih pri tem risal. Njegovo otroštvo je bilo napolnjeno z nepozabnimi trenutki sreče in žalosti. Bil je deloven in skrben deček, takšen pa je ostal tudi vse življenje.

Slika 7: Družina Jakopin okoli leta 1940

Na začetku prve svetovne vojne je bil kot 18 letni mladenič vpoklican v avstrijsko vojsko. Bil je pri konjenici in je sodeloval tudi na ruski fronti v Galiciji, kjer je kot po čudežu ostal živ. Kasneje se je bojeval še na Soški fronti, kjer je sodeloval v bošnjaških enotah, ki so je jih Italijani še posebej bali. V tej vojni je bil kar petkrat ranjen in je prejel tudi veliko zlato medaljo. Rad se je pošalil, da je vir njegovega jeklenega zdravja v tem, da mu je na bojnih poljih steklo toliko slabe krvi.

3.2 Šolanje

Po koncu prve svetovne vojne, ko je štel že 24 let, se je odločil za študij agronomije. V jugoslovanski kraljevini pa do takega študija ni mogel priti, saj ni imel prave srednje šole. Zato se je odločil za pot v Francijo, kjer je v Lyonu končal srednjo kmetijsko šolo. Leta 1923 je opravil sprejemne izpite in se vpisal na Kmetijsko fakulteto v Parizu, kjer je leta 1928 diplomiral. V času študija se je preživljal tako, da je ponoči delal kot strugar in električar. Kmalu po koncu študija je nastopila svetovna gospodarska kriza in Japec pri svojih 31 letih ni mogel dobiti dela v svoji stroki.

Slika 8: Japec Jakopin okoli leta 1923

3.3 Pot v tujino in Rusija

Zaradi različnih razlogov se je po študiju in delu na železnici v Franciji, spomladi, leta 1932, Japca odločil za pot v Rusijo. Eden izmed bistvenih razlogov je bil verjetno ta, da so takrat Sovjeti po zahodni Evropi razglašali, da potrebujejo mlade diplomante, ki naj tam sklenejo delovne pogodbe. Kot zanimivost pa lahko dodamo, da je Japca hotel pomagati svojemu očetu (pogorel mu je namreč kozolec) s tem, da mu je želel poslati dva kovčka zelo dragocene kitajske svile. Ta dober namen v slabem dejanju se ni posrečil in Japca bi imel velike težave z oblastmi, zato je bila Rusija njegovo pribežališče.

Istega leta se je s svojim francoskim motociklom in dvema kovčkoma odpravil v Rusijo. Pred mejo z Renom se je ustavil v neki gostilni, kjer ga je gospodarica vprašala, kam je namenjen. Ko ji je to povedal, mu je rekla: "Ne hodite tja, moj dragi, tam vas čaka nesreča." V Nemčiji je takrat že dišalo po Hitlerju in v Berlinu je večkrat slišal vzklik: "Heil Hitler!". V Moskvo je prišel 1. maja in se pričel dogovarjati za novo službeno mesto. Dobil je več ponujenih krajev, odločil pa se je za področje Kalača v Voronežski oblasti, ki je bilo znano po sušnem podnebnju in stepski pokrajini. Pot do Kalača pa je bila še hujša kot do Moskve, saj ni bilo mogoče dobiti kruha ali drugih živil. Okrog 12. maja se je javil direktorju Sovhoza, ki je imel sobico z dvema posteljama.

Ko je prispel v Rusijo je obdržal svoje francosko ime (Jakob – Jacques – Žak) in ker je bilo tam obvezno tudi očetovo ime, si ga je kar izmislil – Feliksovič (kot Srečko), v priimku pa je zamenjal p v b – Žak Feliksovič Jakobin.

V Parizu je Japca pustil svoje dekle, Claudette Ségaux, ki je 24. avgusta istega leta rodila sina. "Doma smo o tem izvedeli šele za novo leto, leta 1933, ko je prišlo iz Pariza pismo Japčeve prijateljice ...", je zapisal njegov brat Franc Jakopin v enem od časopisnih člankov, ki so nastali po njegovi smrti. V tem pismu je dekle spraševalo očeta, ali se mu je Japca kaj oglasil iz Rusije, saj njej že nekaj mesecev ne piše več in da jo je pustil samo v tako velikem mestu. Iz Japčevih spominov je razvidno, da jo je vabil, naj pride za njim v Rusijo, vendar do tega ni prišlo. Domači pa potem o Japcu niso slišali nič še naslednjih 25 let. Njegovo prvo pismo je v Dramlje prišlo šele jeseni leta 1957, ko je Japca štel že 60 let.

V 25-ih letih molka se je z drameljskim Japcem veliko zgodilo. Prvih pet let je delal kot glavni inženir na velikem državnem posestvu (sovhozu, ki je meril kar 72.000 ha), prijavil in patentiral je tudi nekaj izumov – poljedelskih strojev, ki jih ponekod uporabljajo še danes.

Vse pa se zanj ni dobro izteklo. Leta 1937 je na nekem javnem shodu Japec povedal, da je nauk takratnega vodilnega sovjetskega biologa Lisenka o novih vrstah pšenice napačen. Zaradi tega so ga zaprli in ga kot francoskega vohuna obsodili na smrt.

Kot po čudežu pa se je uspel rešiti iz zapora. Okajeni stražar se je hotel z njim "pogovoriti". Odklenil je celico in v trenutku ga je premagal spanec. Japec pa mu je vzel ključ, ga zaklenil in pobegnil.

Nato je iz skrivališč pisal razna pisma in obrazložitve oblastem. Takrat se je že približevala druga svetovna vojna. Tokrat se je kar sam vrnil v zapor. S tem dejanjem je čekiste tako presenetil, da so obnovili sodni postopek s tem, da je bila kazen tokrat "prizanesljivejša". Nastanili so ga v taborišče za polarnim krogom in mu s puškinim kopitom izbili 13 zob in zlomili stegnenico – a je preživel.

Po štirih letih (1942) se je vrnil v Kalač (Rusija). Od takrat je bil pod nenehnim nadzorom tajnih služb. Smel je poučevati tehnične predmete na srednji tehnično-kmetijski šoli, prav tako je patentiral še nekaj svojih izumov. Njegov brat Franc ga je medtem obiskal le enkrat, saj Japcu ta možnost ni bila naklonjena (Sovjetske oblasti so bile neizprosne). Takole je na kratko opisal njuno srečanje: "Ko sem ga spomladi leta 1969 v Voronežu za dva dni obiskal (še vedno ne morem verjeti, da se mi je to res posrečilo), mi je pripovedoval o svoji Golgoti. Prespal sem v drugi železni postelji njegove študentske sobe, kjer je sicer prenočeval njegov angel varuh, upokojeni oficir NKVD."

Velik kmetijski strokovnjak kot je bil, je prijavil kar deset izumov. Svoj prvi patent je dobil leta 1933, zadnjega pa leta 1982, ko je imel 84 let. V šestdesetih letih je začel z načrtovanjem posebnega pluga – Volčjega koraka. Stroj je bil samohoden in je po zgledu volčjega koraka (od tod ime) zemljo samo odrival in rahljajal ter ni rezal brazd. Na agronomski fakulteti ga je preizkušal, izboljševal in tudi končal. Z njim je dosegel vrhunec svoje kariere v Rusiji in leta 1993 se je ta tudi končala.

3.5 Izumi in dosežki

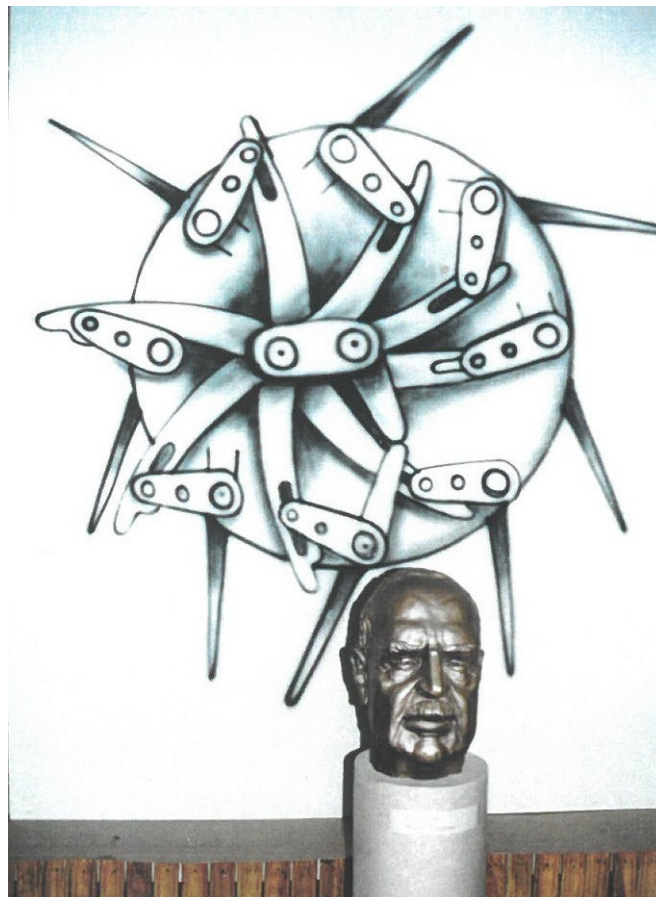
Svoje prve izume je prijavil in patentiral že v prvih petih letih bivanja v Rusiji in sicer med opravljanjem dela glavnega inženirja na velikem državnem posestvu; nekatere še zdaj, po 60 letih, izdelujejo in uporabljajo v poljedelstvu. Za tem je nastopilo Japčevo "znamenito" leto, kot ga imenuje njegov brat Franc v enem izmed časopisnih člankov. Takrat se je Japec namreč hudo zapletel z oblastmi in politiko, obsodili so ga celo na smrt. Preživel je še štiri leta zapora, v času začetka takrat že druge svetovne vojne. Leta 1942 se je vrnil v Kalač in tokrat je smel, pod budnim očesom agentov, opravljati delo učitelja na srednji tehnično-kmetijski šoli. Tako je po parih letih dodal še nekaj patentov izumov v svojo zbirko. V šestdesetih letih pa se je začel ukvarjati z načrtovanjem njegovega še danes najbolj znanega izuma: Volčjega koraka. Stroj je samohoden in naj bi po zgledu volčjega koraka (od tod tudi ime) z dletastimi dolgimi noži na rotorju zemljo le odrival in rahljal, ne bi pa rezal brazd. Ta je v kmetijstvu povzročil pravo revolucijo in z njim je Japec zaslovel po vsej Sovjetski zvezi. K temu je verjetno pripomoglo tudi to, da so za iznajdbo izvedeli na agronomski fakulteti v Voronežu in mu omogočili prostor, natančneje laboratorij, kjer je svoje izume konstruiral in jih na obdelovalnih površinah fakultete preizkušal tudi v praksi. Takrat je patentiral svoje zadnje izume, čeprav je svoje delo opravljal do konca življenja.

Slika 9: Priznanje za avtorstvo izuma

V njegovi zbirki najdemo deset patentiranih izumov. Nekaj patentov je v obliki kopij prejel Japčev brat Franc, poslal pa mu jih je njegov dober prijatelj, ruski slikar. Ostala je Japec sam izročil krajevnemu muzeju v Kalaču. Patenti so na žalost zgoreli v požaru že omenjenega muzeja, ohranile so se le številke izumov in njihova imena, ki pa v virih niso zapisana (znano je le ime Volčji korak).

Njegovi izumi so mu pričarali slavo in po njih ga pozna vsa Rusija, vendar ne Slovenija. Omenjajo ga razni časopisni članki, intervjuji ... Po njem je bil posnet tudi daljši dokumentarni film z naslovom »Šag volka« oz. Volčji korak, prav tako pa je postavljen spomenik in spominska plošča v njegovo čast. Prijela se je tudi pripoved o tem, kako izvrsten lovec na volkove je bil naš slovenski izumitelj.

Slika 10: Kip Japca Jakopina in njegovega izuma Volčji korak

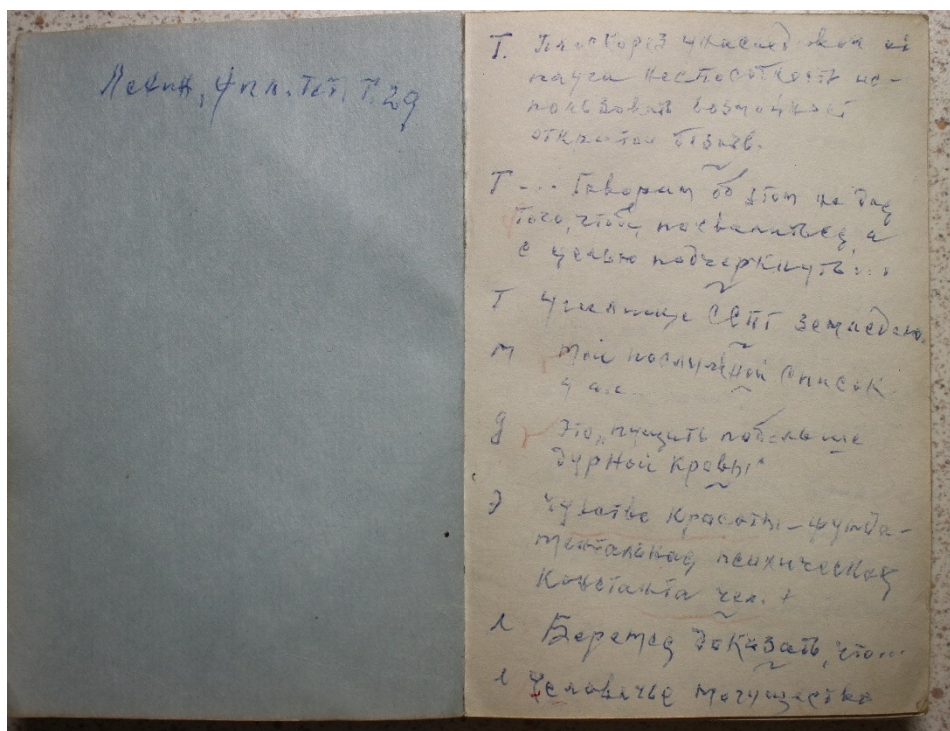

3.6 Spomini nanj

Japce je za seboj pustil bogato zapuščino, žal bolj v Rusiji kot doma. Bilo je že napisano, da je v njegovo čast vgrajena spominska plošča in postavljen doprnski kip, prav tako pa je posnet 30 minutni film o njem in njegovem delu. Javnost ga pozna zaradi njegovih dosežkov in izumov, ter velikega poznavanja s področja agronomije in zaradi njegovega najbolj znanega izuma – Volčjega koraka.

Domači se ga spominjajo drugače. Njegovo otroštvo zaznamujejo predvsem norčije. Svojo inteligenco je znal izkoristiti sebi v prid. V virih je zapisano, da se je "maščeval" svojemu veroučnemu učitelju – župniku Ogrizku, (ker je njegovo pripombo med razlago le-ta razumel narobe) tako, da mu je obral najlepše drevo v sadovnjaku tako temeljito, da na njem ni ostalo niti listje. S tesarskim svinčnikom je rad risal razne stroje, podobe in slike na stene domačega kozolca, brodil po bližnjem potoku ... Kasneje so ga na dom vezala le pisma.

Poleg pisem je ohranjen tudi Japčev dnevnik, ki ga hrani njegov nečak Primož Jakopin. Pisma pa so ohranjena pri Japčevih sorodnikih, vključno z družino Markič.

Slika 11: Prva stran dnevniških zapiskov Japca Jakopina – rokopis

3.7 Smrt in pogreb

Z bogato zapuščino je svet zapustil leta 1993. V Kalaču je živel do svojega 95. leta in sicer sam, v garsonjeri, kjer si je tudi sam kuhal, si pripravljaj razne kašice in drugo lahko hrano, ki mu je bila po volji in ki je je bil navajen. Vzrok za odhod V Dom veteranov vojne in dela (Pansionat dlja veteranov vojny i truda), pa je bilo to, da se je nekemu zahotelo garsonjere in je dosegel, da so ga premestili. Kar je še istega leta botrovalo njegovi smrti. Dom ni stal v njegovem prej domačem kraju v Rusiji: Kalaču, marveč v naselju Prigorodnyj blizu njega. O njegovi šokantno nepretresljivi smrti glede na njegovo življenje je takole zapisal njegov brat Franc Jakopin v enem izmed časopisnih člankov: "Toda ni se mogel sprijazniti s tem, da je odvisen od tuje pomoči; tudi nove, domske, hrane ni prenesel, začel je vidno slabeti, dokler ni mirno za vedno zaspal, sedeč v svojem naslanjaču." Tako je Japca Jakopin postal pokojen.

Slika 12: Fotografija Japca iz Prigorodnega, ko mu je bilo 96 let

Pokopan je na mestnem pokopališču v Kalaču ob cerkvi Aleksandra Nevskega in za njim žalujejo ali pa so žalovali mnogi. Ob stoletnici njegovega rojstva so mu na šoli, kjer je najdlje delal in preizkušal svoje iznajdbe, vzdali spominsko ploščo (na sliki). V ruskih časopisih je bilo o njem zapisano veliko besed, televizijska ekipa iz Jekaterinburga na Uralu pa je leto dni pred njegovo smrtjo (1992) o njem posnela tudi 30 minutni dokumentarec. Režirala ga je znana režiserka Lidija Bogdanovič, scenarij pa je napisal novinar Eduard Jefremov iz Voroneža, ki je bil Japčev znanec že iz sedemdesetih let. Film nosi naslov Volčji korak.

Slika 13: Pogreb Japca Jakopina v Kalaču

V osmrtnici 17. aprila istega leta njegove smrti pa je zapisano:

"Trinajstega aprila so Kalačevci utrpeli veliko izgubo. Preminil je Žak Feliksovič Jakobin, ded Žak, Francoz, kot so ga poznali in spoštljivo imenovali preprosti meščani. Človek nenavadne skromnosti, nezahteven in dostopen. Bil je učenjak agronom, izumitelj čudežnih strojev za neboleče obdelovanje zemlje. Pred kratkim smo v kinu in po voroneški televiziji gledali film Volčji korak, ki ga je posnel sverdlovski filmski studio. Filmski trak nam je vtisnil za večno v spomin njegovo nevsakdanjo osebnost – človeka velikega talenta, pameti in visoke kulture."

Slika 14: Spominska plošča Japcu Jakopinu v Kalaču

4 Franc Jakopin

Slika 15: Akademik prof. dr. Franc Jakopin

4.1 Življenjepis

Franc Jakopin se je rodil 29. septembra leta 1921 v Dramljah, kot najmlajši otrok v družini Jakopin. Osnovno šolo je obiskoval v Dramljah. Bila je štirirazredna. Šola je bila razkropljena po nekaj stavbah okoli glavne ustanove. Ko je dokončal osnovno šolo je šolanje nadaljeval na gimnaziji v Celju in Brežicah. Po končani gimnaziji je bil mobiliziran v nemško vojsko. Ob osvoboditvi je leto dni poučeval slovenščino na drameljski šoli. Ko so se poveljne razmere umirile, je odšel v Ljubljano študirat. Študiral je na Filozofski fakulteti ter se preživljal z inštrukcijami. Študiral je slovenski in ruski jezik, srbohrvaščino, nemščino, francoščino in

narodno zgodovino. Leta 1949 je postal asistent na slavistiki. Med tem časom se je poročil s pesnico Gitico Jakopin. Rodili so se jima trije sinovi, Primož, Jernej in Japca.

Gitica Jakopin se je rodila 14. 8. 1928 v Leskovcu pri Krškem. Gimnazijo je začela v Ljubljani in nadaljevala med vojno v Bregenzu ob Bodenskem jezeru v Avstriji. Po študiju romanistike in germanistike v Ljubljani je največ prevajala, iz romanskih, germanskih in slovanskih jezikov. Njeno delo obsega nad 70 knjižnih prevodov, za katere je leta 1985 prejela Sovretovo nagrado. Prevajala pa je tudi za RTV SLO in gledališče.

Leta 1962 je v zbirki Školjka pri založbi Mladinska knjiga (MK) izšel njen prvi roman Žarometi (predelana izdaja v samozaložbi leta 1996). Leta 1963 je založba Borec izdala njen drugi roman Devet fantov in eno dekle (Kajuhova nagrada), ki je v predelani izdaji izšel še leta 1978 pri Mladinski knjigi. Povest Veronika je izšla pri isti založbi leta 1980, predelana izdaja pod naslovom Slovo od deklišтва pa v samozaložbi leta 1996.

Otroške pesmi so leta 1986 izšle v pesniški zbirki Anina uspavanka (MK), 1995 pa izbor kratke proze z naslovom Duša, kaj želiš (samozaložba); v istoimenski knjigi je prepoznavnih kar nekaj prvin iz pripovedi mladih Jakopinov in njihovega otroštva; tri radijske igre je objavila leta 1996 pod naslovom Na vrhu svobode.

Pesniška zbirka Pesmi s podnaslovom Se praprot budi je v samozaložbi izšla leta 1995; istega leta je izšla tudi različica v nemškem jeziku z naslovom Die Farnstunde. Leta 1982 je **Franc Jakopin** začel predavati ruščino na Filozofski fakulteti v Ljubljani od leta 1960 do leta 1983. 1983 pa je sprejel delo upravnika Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. To delo je upravljal do smrti. Po upokojitvi je ostal aktiven na tem področju. Pogosto je sodeloval na predavanjih podiplomskega študija mlajše generacije. Njegovi obiski v Dramljah so bili pogosti, saj so tu živeli njegovi sorodniki in družina. Umrli je 18. junija 2002.

Slika 16: Franček pomaga očetu pri pripravljanju drv

4.2 Šolanje

Osnovno šolo je končal v Dramljah, nato pa kot odličen učenec odšel na gimnazijo v Celje in Brežice, potem pa študirat slavistiko v Ljubljano. 1949 je diplomiral na Oddelku za slavistiko iz ruskega in slovenskega jezika, poleg tega pa še indoevropsko (*1 indoevrópski -a -o prid. (î-ô) lingv. nanašajoč se na skupino jezikov istega izvora, ki so se do novega veka govorili od Indije do zahodne Evrope: indoevropsko primerjalno jezikoslovje / indoevropski jeziki / indoevropski prajezik teoretično vzpostavljeni jezik, iz katerega so se razvili indoevropski jeziki*) primerjalno jezikoslovje, srbohrvatski jezik, nemščino, francoščino in narodno zgodovino kot pomožne predmete. Podiplomski študij je nadaljeval na več univerzah v tujini (Göttingenu, Krakovu, Varšavi), še posebej v Sovjetski zvezi (Moskva). Tu se je med leti 1963–1969 izpolnjeval v rusistiki, z belorusistiko se je seznanil v Minsku leta 1973–1978.

Na tečajih se je seznanil z bolgarščino, češčino, lužiško srbščino, makedonščino, tudi romunščino. Vsa ta izobrazba mu je omogočila širok znanstven pogled in delo na področju rusistike in vzhodnoslovanskega jezikoslovja, slovenistike, onomastike (*onomástika -e ž (á) veda o (lastnih) imenih, imenoslovje*) zgodovine slavistike in leksikografije (*leksikografija -e ž (î) pripravlanje, sestavljanje, pisanje slovarjev ali leksikonov*).

*Voščilo**k osemdesetletnici akademika prof. dr. Franca Jakopina*

Visoka življenjska obletnica profesorja Jakopina razveseljuje domačo in tujo slavistično javnost, k čestitkam pa so se okrog Slavistične revije prek predstojnikov uglednih ustanov slovenske znanosti zbrali vsi, njegovi nekdanji študentje, učiteljski kolegi, sodelavci in prijatelji, da bi slavljencu izrekli spoštljivo hvaležnost za opravljeno delo in pristavili spodbudne želje za trdno zdravje: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (prof. dr. L. Horvat), Oddelek za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete v Ljubljani (prof. dr. V. Osolnik), Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša (prof. dr. V. Cvetko Orešnik), Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti (prof. dr. O. Luthar), Slavistično društvo Slovenije (doc. dr. M. Jesenšek) in seveda celotno uredništvo Slavistične revije.

Vse najboljše, spoštovani profesor Jakopin!

Prof. dr. Tomo Korošec
odgovorni urednik

Slika 17: Voščilo odgovornega urednika prof. dr. Toma Korošca ob osemdesetletnici objavljeno v Slavistični reviji 2001

Slika 18: Fotografija objavljena v glasilu Jezikoslovni zapiski ob njegovi 80. obletnici (Ljubljana, ZRC SAZU, 2001)

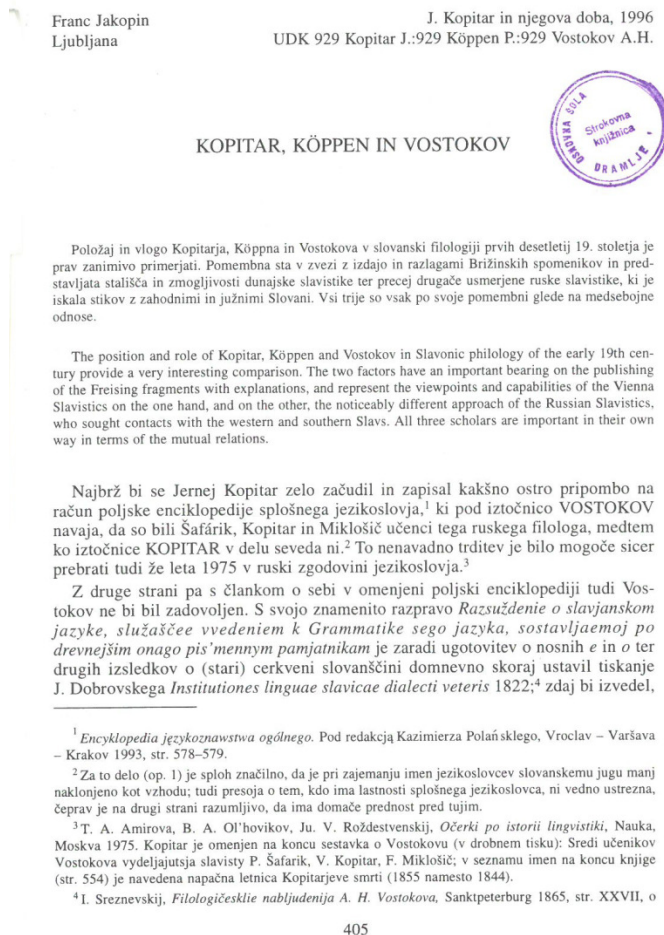
Leta 1960 je začel predavati ruščino na Oddelku za slovanske jezike in književnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Bil je tudi predstojnik katedre za ruski jezik in predstojnik Oddelka za slovanske jezike in književnosti.

Prof. Jakopin je sledil primerjalnozgodovinskim temeljem, ki jih je postavil prof. Nahtigal in jih nadgradil. Njegovim smernicam študij sledi še danes.

Leta 1983 je kot znanstveni svetnik postal upravnik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU in ga vodil do upokojitve 1989. Bil je tudi dopisni in redni član SAZU.

Bil je dolgoletni sopredsednik lingvističnega (*lingvističen* -čna -o prid. (i) nanašajoč se na lingvistiko, jezikosloven) krožka Filozofske fakultete v Ljubljani, urednik za jezikoslovje pri Enciklopediji Slovenije in član uredniškega odbora mednarodne revije Russian Linguistics in član

upravnega in knjižnega odbora Slovenska matica, bil je tudi odgovorni in glavni urednik revija Jezik in slovstvo, sodeloval je pri izdelavi zasnove za SSKJ, v letih 1972–1974.

Slika 19: Začetek članka o Kopitarju in ostalih iz zbornika Jernej Kopitar, 1996

Bil je član glavnega uredniškega odbora pri 4. in 5. knjigi SSKJ, pri 5. knjigi tudi njegov predsednik. Prav tako je bil član in predsednik komisije za obravnavo pripomb javne razprave k načrtu pravil za novi slovenski pravopis, ker je sodeloval pri končni redakciji dela Slovenski pravopis I. – Pravila (SAZU, LJ. 1990). Sodeloval je v komisiji SAZU za izdelavo slovarskega dela slovenskega pravopisa in v odboru za pripravo nove izdaje Brižinskih spomenikov.

Franc Jakopin

Pleteršnikovo mesto v sočasnem slovaropisju

Zelo nam je žal, da Maks Pleteršnik (3. 12. 1840 – 13. 9. 1923), slovenski šolnik in avtor znamenitega slovensko-nemškega slovarja, ki je izšel pred sto leti v dveh zajetnih knjigah, ni napisal spominov o tem, kako je spremljal in doživljal dramatično dogajanje v zvezi s pripravami za ta slovar, preden je sam leta 1883 uradno prevzel to nenavadno težko, za slovenski jezik in slovenski narod pa izredno pomembno nalogo, in jo v 12-ih letih tako uspešno, da ne rečem zgledno, izpolnil. Ljubljanski nadškof Janez Zlatoust Pogačar, ki je bil sicer v prejšnjih letih naklonjen Levstiku, je ravnal modro in preudarno, ko je po večletnih zapletih za izdelavo slovarja izbral Pleteršnika; odlično se je bil izkazal pri slovarstvu že na Dunaju, ko je kot absolutent klasične filologije in slavistike pomagal Miklošiču pri znamenitem cerkvenoslovanskem slovarju (*Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum*, 1862–1865) in pozneje v Ljubljani pri latinskem šolskem slovarju.

Seveda bi bila za današnje sloveniste in slaviste, posebno za jezikoslovce in slovaropisce, še bolj mikavna Pleteršnikova razmišljanja o vprašanih, s katerimi se je dnevno srečeval, ko je pretresal, razčlenjeval, slovarsko urejal in usklajeval bolj ali manj kaotično gradivsko gmo-to, ki jo je dobil v Cafovi, Miklošičevi, Zalokarjevi, Levstikovi in v številnih drugih manjših besednih zbirkah. Moral je imeti veliko strokovnega in delovnega poguma, da je iz nereda naredil red in na tej trnovi poti ni omagal.

Ker tega Pleteršnik ni storil, si moramo danes sami ob branju slovarja in ohranjenih zapisnih rekonstruirati njegove delovne postopke in predvsem oceniti njegove slovaropisne rešitve in dosežke. Čeprav je moral premagovati velike notranje napetosti in pritiske od zunaj, imamo vtis, da je vse teklo v največjem miru in skladnosti, ustrezno Pleteršnikovi, lahko bi rekli,

Slika 20: Začetek članka v Zborniku Slavističnega društva Slovenije 5, 1997

Slovansko filologijo je predaval v Celovcu in Trstu (1982–1986). Povabili so ga na številna predavanja na tujih univerzah:

- Ann Arbor in State College v ZDA,
- Parizu,
- Minsku,
- Münstru,
- Kölnu,
- Mannheimu,
- Marburgu,
- Giessenu,
- Regensburgu in drugod.

Franc Jakopin
SAZU, Ljubljana

SLOVENSKO KNJIŽNO BESEDIŠČE V STIKU Z DRUGIMI SLOVANSKIMI JEZIKI

Današnja podoba besedišča posameznih slovanskih (knjižnih) jezikov, med njimi tudi slovenskega, ni samo najvišja stopnja individualnega razvoja tega ali onega jezika iz skupne praslovanske podlage; v veliki meri je ta podoba odvisna tudi od narave medsebojnih stikov v daljnji in bližnji preteklosti. Te stike je omogočal in določal zemljepisni, politični in kulturnozgodovinski (tudi verski) položaj slovanskih jezikovnih skupnosti. Tako je prišlo do prehajanja jezikovnih prvin v neposrednem stiku med sosednjimi jeziki in narečji, vendar so bili za oblikovanje besedišča modernih knjižnih jezikov pomembnejši zlasti t. i. stiki na daljavo po knjižnih in časopisnih občilih; zdi se, da radio, film in televizija v zadnjih desetletjih v našem območju ne zapuščata opaznejših sledov.

Pogosto se je v slovanski jezikovni pokrajini tudi dogajalo, da se je na ozemlju enega avtohtonega jezika (narečij) kot posledica (kulturno)političnih razmer zasidral drugi slovanski (knjižni) jezik, ki je navadno z večjo zaledno močjo in prestižem zaviral rast domačega knjižnega in splošnopogovornega jezika. Znana je vloga cerkvenoslovanščine in njenih redakcij pri pravoslavnih Slovanih (deloma tudi pri drugih); tako sta v ruskem pismenstvu dolgo soobstajala dva jezika, kot višji knjižni cerkvenoslovanščina in kot nižji ruščina. Šele v 18. stoletju je prišlo do zlitja obeh tokov; prevladala je sicer ruščina, vendar je udomačila številne kksl. prvine, katerih pogostnost se uravnava glede na jezikovne zvrsti in stile. Drugače kot pri Rusih se je razpletel položaj glede kksl. in novega knjižnega jezika pri Srbih in Bolgarih, še drugače pri Ukrajincih in Belorusih. Ukrajinsko in belorusko besedišče je več stoletij sooblikovala poljščina kot uradni jezik teh področij, pozneje seveda ruščina. Češko besedišče je zapustilo vidnejše sledove v stari poljščini, v gornji lužiščini in v slovaščini.

Medtem ko smo imeli v navedenih primerih opraviti s stiki med sorodnimi slovanskimi jeziki in zato drugoslovansko besedje v določenem jeziku ni bilo za uporabnike posebno opazno in moteče, je bilo celotno široko zahodno obrobje slovanskih jezikov (poljščina, kašubščina, lužiški srbščini, češčina, slovaščina,

27

Slika 21: Začetek članka (SAZU; a.n.)

4.5 Dela

Franc Jakopin je bil prvovrstni znanstvenik, predan svojemu znanstvenemu delu in raziskovanju, strokovnem sodelovanju. Poznali pa so ga tudi kot vitalno strokovno osebo, ki je iskala človeške spodbude in globoko znanje. S svojimi znanstvenimi deli je zarisal vidno in trajno sled v slovenistiki, rusistiki in slavistiki nasploh.

- O v in u v slovenski knjižni izreki (1955),
- K izgovoru končnega in prekonzonantičnega (*konzonánten -tna - prid. (â) lingv. soglasniški: konzonantne skupine*) I (1956/57),

- Raba pogojnih veznikov (1960/61),
- Vprašanje norme v sodobnem knjižnem jeziku (1961/62),
- O glagolskih in naglasnih dubletah (*dubléta -e ž (ê) vsaka od dveh ali več enakih stvari, dvojnica*) v slovenščini (1962/63),
- K uvrstitvi moških samostalnikov na **-r** (1964),
- Zbirka komentiranih ruskih sodobnih proznih besedil (1964),
- Rusko-Slovenski šolski slovar (z naglasno oblikoslovnimi podatki ruskega besedja) (1964),
- Ruski pravopis na razpotju (1965),
- K tipologiji slovenskega in ruskega glagola (1966),
- Slovenska dvojina in jezikovne plasti (1966),
- Akcentske (*akcènt -ênta in -énta m (è é, ê) I. lingv. izstopanje glasu po jakosti ali tonu nasproti soseščini; naglas, poudarek*) in jezikovne dublete v slovenskem pesništvu od Prešerna do danes (1967),
- Slovnica ruskega knjižnega jezika (1968),
- O deležu ruskih elementov v razvoju slovenskega knjižnega jezika (razprava na mednarodnem slavističnem kongresu v Pragi) (1968),
- Vprašanje beloruskega jezika in jezikoslovja (1969/70),
- Glagoli premikanja v ruščini in slovenščini (1971),
- Primerjava adaptacije (*adaptácija -e ž (á) priredba, predelava*) tujega besedja v ruščini in slovenščini (1971/72),
- Slovensko-ruski naglasni odnosi in njihov pomen pri učenju ruščine za Slovence (1973),
- K vprašanju substantivizacije (*sústantiv -a m (û) lingv. Samostalnik (substantivizacija – posamostaljenje)*) pridevniških besed v slovanskih jezikih (razprava na VII. mednarodnem kongresu v Varšavi) (1973),
- Pomen Jana Baudouina de Courtenaya za slovenistiko (1973/74),
- Pogled na starejše in novejšje obravnave slovenskega jezika (1974),
- Nekaj značilnosti najfrekventnejših (*frekvénten -tna -o prid., frekvéntnejši (ê) ki ima razmeroma veliko frekvenco, pogosten*) slovenskih priimkov (1975),
- Vprašanje norme (*nórma -e ž (ô) I. nav. mn. kar določa, kakšno sme, mora biti kako ravnanje, vedenje, mišljenje; pravilo, predpis*) in kulture ruskega knjižnega jezika (1974/75),
- Ruske sposojenke v slovenščini (1975/76),

- Krog Nahtigalovih korespondentov (*korespondènt -ènta in -énta m (è é, é) I. kdor poklicno opravlja dopisovanj*) — jezikoslovcev in filologov (*filológ -a m, člov. (ô) <besedoljub>*), prispevke je objavil v zborniku Slovensko jezikoslovje. Nahtigalov zbornik ob 100-letnici rojstva (1977),
- Disertacija (*disertácija tudi dizertácija -e ž (á) znanstvena razprava za dosego doktorskega naslova*) Poglavlja iz slovenske antroponimije (*antroponím -a m (î) lingv. lastno ime človeka; osebno ime*) (1978),
- Župančič in leksikalni (*leksikální -a -o (â) ~a enota enota besedja*) slavizmi (*slavízem -zma m (ī) lingv. element slovanskih jezikov v kakem drugem jeziku*) v slovenskem knjižnem jeziku (1979),
- Kopitarjevo izročilo v Miklošičevem delu (1980),
- Kopitar in slovanska filologija (1981),
- Delež vzdevkov pri nastajanju slovenskih priimkov (1982),
- K vprašanju slavizmov v slovenskem knjižnem jeziku (1982),
- Pleteršnikov slovar in sočasno slovaropisje (1983),
- Osebna imena na Slovenskem na prehodu v 16. st. (1984),
- Vprašanje dvojezičnosti v zgodovini slovenskih osebnih imen (1985),
- Zum aktuellen Stand der Slovenistik (1985),
- Stilne oznake (kvalifikatorji) (*kvalifikátor -ja m (â) lingv. beseda, ki opredeljuje leksikalno enoto glede na nevtralnost in slovnično kategorijo*) v slovenskem in drugih slovanskih slovarjih knjižnih jezikov (1986),
- Pohlin in Gutsman kot leksikografa (*leksikográf -a m (â) I. kdor se (poklicno) ukvarja z leksikografijo, slovarnik, 2. sestavljaavec leksikona*) (1986),
- Imena v slovenskih besedilih 16. st. (1986),
- Osebna imena v zgodovini Slovencev (1988),
- Pokrajinski tipi slovenskih priimkov (1989),
- Najpogostejši ruski priimki in vzhodno krščanstvo (1990),
- Iz spominov Rajka Nahtigala in Frana Ramovša (1991),
- Jezikovna podoba priimkov na Slovenskem (1992),
- Slovanske izposojenke v slovenskem knjižnem jeziku (1992),
- Miklošič - utemeljitelj slovanskega imenoslovja (*imenoslóvje -a s (ô) veda o (lastnih) imenih*) (1992),

- Tipologija nove leksike (*léksika* -e ž, skup. (é) jezikosl. besedje, besedišče) (Ob Slovarju slovenskega knjižnega jezika)(1993),
- Fonološki sistem knjižnega jezika slovenskih protestantov (z M. Merše in F. Novakom, 1992, 1996),
- Prevajanje aorista (*aoríst* -a m (i) lingv. glagolska oblika za izražanje dovršenega dejanja, zlasti preteklega) in imperfekta (*imperfekt* -a m (i) lingv. glagolska oblika za izražanje preteklega trajajočega ali ponavljajočega se dejanja) v Brižinskih spomenikih (1996),
- Slovensko knjižno besedišče v stiku z drugimi slovanskimi jeziki (1996),
- Ženskost v slovanskih priimkih (1997),
- Sledi jezikovnih stikov v slovenski antroponimiji (1997),
- Pleteršnikovo mesto v sočasnem slovaropisju (1997),
- Slavistična vrstnika Miklošič in Sreznjevski v Jagičevi osvetlitvi (1997),
- Vatroslav Oblak kot kritik v Jagičevem Archivu (1998).

Majda MERŠE
Franc JAKOPIN
France NOVAK

FONOLOŠKI SISTEM KNJIŽNEGA JEZIKA SLOVENSКИH PROTESTANTOV*

0 Slovenski jezikoslovci od Kopitarja¹ dalje so v delih, ki se neposredno ali posredno ukvarjajo z glasovjem in pisavo slovenskih protestantskih del druge polovice 16. stoletja, doslej nazivali številna spoznanja. Ugotovitve, ki so jih v preteklosti o glasovju tega časa in o njegovi pisni predstavitvi prispevali Kopitar, Oblak, Škrabec, Nahtigal in Ramoš,² v novejšem času³ pa Rigler, Orožen, Pogorelec, Toporišič, Kolarič, Logar, Jakopin, Gjurin in še kdo, bi bilo mogoče s primerno kritičnostjo in potrebnimi dopolnitvami strniti v prikaz fonološkega sistema knjižnega jezika slovenskih protestantov.

0.1 Z ozirom na metodološki pristop kot tudi glede na problemske poudarke in ugotovitve bi bilo tradicijo ukvarjanja s problematiko protestantskega glasovja in pisave mogoče deliti na starejše in novejše obdobje. Prvo obdobje, ki ga pričena Kopitar, končuje pa Ramoš, je z dokaj širokim, razvojni osvetljenim opisom vokalizma in konzonzantizma, kljub vrzelim in številnim odprtim vprašanjem, pripravilo trdno osnovo za nadaljnje sklepanje.

0.2 Protestantsko glasovno problematiko sta tako prvi⁴ kot drugi Trubarjev zbornik skorajda molče prešla. Ramošev članek,⁵ ki v drugem zborniku prinaša etimologiji besed *plumbart* in *avštrija*, se z omenbo dveh že zdavnaj uresničenih substitucij nanjo komajda navezuje.

1 Kvaliteten premik je bil dosežen v Riglerjevih delih⁶ z metodološko uspešno kombinacijo bogatega dialektološkega znanja, trdne uzaveščenosti razvojnih procesov in s premišljenim znanjem problematike na obravnavo dolgega vokalizma ob hkratnem upoštevanju skoraj celotnega protestantskega knjižnega opusa.

Riglerjevo načrtno raziskovanje *e'* in *o'*, to je vokalov, ki sta s svojimi refleksi značilno

*Razprava je bila objavljena v *Slavistični reviji*, letnik 40/1992, št. 4, str. 321-340.

¹Jernej Kopitar, *Grammatik der slawischen Sprache in Krain, Kärnten und Steyermark*, Laibach, bey Wilhelm Heinrich Korn, 1808.

²Pregled starejših obravnav glasovja in pisave slovenskih protestantskih del je podan v Riglerjevih *Začetkih slovenskega knjižnega jezika*, Ljubljana, 1968, 253-256. Razširiti bi ga bilo mogoče predsem z upoštevanjem še nakazanih Škrabčevih razprav, bodisi s platice *Ovčja z ravnarico*, *Pravilnik* ali ponatov od drugod, ki so ršli v *Jezikoslovni spisbi*. Natančen pregled tematike Škrabčevih jezikoslovnih obravnav je naveden v Toporišičevi razpravi *Življenje in jezikoslovno delo o. Stanislava Škrabca*, *SR JN*, 1970, 179-217.

³Prispevku je dodan seznam novejših obravnav glasovne in pisne problematike slovenskih protestantskih del 16. stoletja, ki so se razvile od izida *Drinega Trubarjevega zbornika* leta 1952 do konca leta 1987. Pregled vključuje tudi velik del literature, ki se z obravnavano problematiko obrobnoje ukvarja ali se je le dotika.

⁴*Trubarjev zbornik*, uredil dr. Fran Thešič, v Ljubljani, 1908. Problematiko zapisovanja glasov posredno uzavešča le Janko Lokar z navajanjem značilnih odlomkov iz predgovorov protestantskih del: Iz predgovorov protestantskih pisateljev, 1-20.

⁵Fran Ramoš, Iz Trubarjevega leksikona. V: *Drugi Trubarjev zbornik*: Ob štiristoletnici slovenske knjige, Ljubljana, 1952, 117-118.

⁶Riglerjeva osrednja obravnava glasovja in morfonologije knjižnega jezika slovenskih protestantskih piscev so *Začetki slovenskega knjižnega jezika* iz leta 1968. V knjigi so povezane ugotovitve predhodnih razprav (Rigler 1959/60, 1964, 1965, 1967a, 1967b, 1967c). Tako po materialni kot po teoretični plati predstavlja monografija izhodišče za problemske razširitve v kasnejših razpravah (Rigler 1972, 1977).

III. TRUBARJEV ZBORNİK

PRISPEVKI Z MEDNARODNEGA ZNANSTVENEGA SIMPOZIJA
REFORMACIJA NA SLOVENSLEM

OB ŠTIRISTOLETNICI SMRTI PRIMOŽA TRUBARJA

LJUBLJANA, 9. • 13. NOVEMBER 1987

Ljubljana 1996

Slovenska matica v Ljubljani

in

Slovensko protestantsko društvo Primož Trubar

Slika 22: Trubarjev zbornik (Ljubljana, 1987)

4.6 Področja delovanja

Objavljal je v **Slavistični reviji** in **Jeziku in slovstvu**, pri urejanju obeh revij je tudi sodeloval, kot sourednik, glavni in odgovorni urednik.

Sodeloval je pri Jugoslovanski enciklopediji, pri Leksikonu Cankarjeve založbe in pri Enciklopediji Slovenije (urednik odbora za jezikoslovje in avtor vrste gesel).

Bil je član uredniškega odbora ugledne mednarodne revije *Russian Linguistics*.

Dolga leta je bil sopredsednik Lingvističnega krožka na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

Leta 1981 je organiziral 4. onomastično konferenco v Portorožu in uredil zbornik predavanj.

Bil je soavtor in sourednik Slovenskih krajevnih imen (1985).

Bil je upravnik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU in ga vodil do upokojitve (1982-1989).

Na oddelku za slovanske jezike in književnosti je več let predaval Ustroj beloruskega in ukrajinskega jezika.

Na univerzah v Trstu in Celovcu je predaval slovansko filologijo (1981–1986).

Sodeloval pri izdelavi koncepta za Slovar slovenskega knjižnega jezika, potem pa kot sourednik in član oz. predsednik glavnega uredniškega odbora pri 4. in 5. knjigi SSKJ pripeljal to delo do konca.

Bil je sourednik pri Besedišču slovenskega jezika I–II (1987), sodeloval je pri pripravi poskusnega zvezka Slovarja stare knjižne prekmurščine (1989).

Bil je sourednik in predsednik komisije za obravnavo pripomb pri Pravilih Slovenskega pravopisa (1990).

Član medakademijskega odbora za leksikografijo.

Sourednik znanstveno kritične izdaje Brižinskih spomenikov (1992).

V okviru SAZU je uredil Logarjev zbornik (1989).

Zbral in uredil je Razprave o slovenskem jeziku J. Riglerja (1986).

France NOVAK
Franc JAKOPIN
Majda MERŠE

KARAKTERISTIKA BESEDIŠČA SLOVENSКИH PROTESTANTOV

Raziskave protestantskega besedišča od petdesetih let do danes so naravnostje na dostilko postajajo generacije, s katerimi oblikuje Brata Japca, Anžeta Bregarja, Stanislava Štrabca in Franceta Kideža (o tem: Rupel 1966, Rigler 1968, Pogačnik 1968, 1986, 1987, Pogorelec 1987). Raziskave, ki so jim sledile, lahko razdelimo na štiri tipe. Prvi je značilen po zbiranju in razlagi glavnih jezikovnih potez besedišča. Pri njem je veljalo največ pozornosti besedam skupnega slovanskega izvora, ki so bile temelj besednega zaklada knjižnega jezika in so bile tudi nosilke glasovnega in oblikoslovnega razvoja (Ramovš 1952b, Rigler 1968), nadalje besedam, ki so bile kakorkoli zapletene in so omogočale odkrivati razne jezikovne zakone, in prevzetim besedam, zlasti prevzetim iz nernščine (Striedter–Temps 1963, Janko 1986a, 1986b, Toporišič 1987a, 1988). Ta tip raziskovanja je pogosto povezan z določeno kategorijo besednega zaklada (Tomšič 1950, Orožen 1968, 1972, Orzechowska 1978, Orožen 1978/79, Schellander 1984, Vidovič–Muha 1984, Gjurin 1986b, Keber 1986, Merše 1986a, Vidovič–Muha 1986, Vilfan 1986a, 1986b, Gjurin 1987, Rotar 1988a, Neweklowsky 1989), s kako njegovo podrobnostjo (Grošelj 1974, Giesemann 1986, Gjurin 1988, Premk 1988), z etimološkimi raziskavami (Bezljaj 1976–1982) ali pa s kako ne predvsem besednozakladno obravnavo protestantskega jezika (Bajec 1950–1959, Rigler 1968, Vidovič–Muha 1984, 1986). Ta tip je toliko poseben, da ne prikazuje celotne zgradbe in delovanja protestantskega besednega zaklada, temveč osvetljuje posamezne pojave in tudi posamezne skupine.

Drugi tip raziskovanja protestantskega besedišča je značilen po pritegnitvi novih metod. Do tega je lahko prišlo potem, ko so se tudi pri nas uveljavili novejši pogledi na knjižni jezik kot na relativno samostojen sistem. Pomembna so postala medsebojna razmerja med jezikovnimi izraznimi sredstvi. Pokazale so se potrebe po podatkih o uporabnosti posameznega izraza. Posamezne raziskave – sprva literarnozgodovinske – so tudi za naše protestantske pisce pokazale, da je tako rekoč vsaka beseda polna problematike, ki je po eni strani posledica njenega mesta znotraj sistema, po drugi strani pa stvar ubesedovalnih navad v prostoru in času, odvisna tudi od namena ubeseditve in od ustvarjalca besedila (o tem: Pogačnik 1963, 1967, 1968a, 1968b, Pogorelec 1972, Pogačnik 1976a, 1976b, 1983/84, 1986, Pogorelec 1986, Sajovic 1986).

Tretji tip novejših raziskav protestantskega besedišča je značilen po svoji slovarkosti. Obravnava številne slovarske dosežke protestantov in tako odkriva nekatere zanimive sistemske pojave protestantskega besedišča brez obširnejšega zbiranja gradiva in odgovarja na nekatera od pomembnejših vprašanj, ki jih pred raziskovalce postavlja to besedišče (Rigler 1967, Lägheid 1967, Stabej 1968a, 1968b, 1971, 1976, 1977, Gjurin 1984, 1986a, Coseriu 1986, F. Novak 1988). Bilo je narejenih tudi nekaj slovarčkov za praktično uporabo pri branju protestantskih besedil, npr. Rupel 1966, Drolc 1975.

Četrti tip raziskav protestantskega besedišča je značilen po pritegnitvi vsega gradiva in še novih metod v njegovo analizo. V bistvu gre za izpeljavo načela, da je besedni zaklad protestantskih piscev v sebi relativno zaključen sistem in da deluje povezano. Z omejenim gradivom je

Slika 23: Karakteristika besedišča slovenskih protestantov

Mnogi se ga spominjajo kot izjemnega znanstvenega delavca, ki se je s prispevki iz različnih področij aktivno udeleževal znanstvenega življenja ter kot mentor in predavatelj sodeloval pri študiju mlajših generacij.

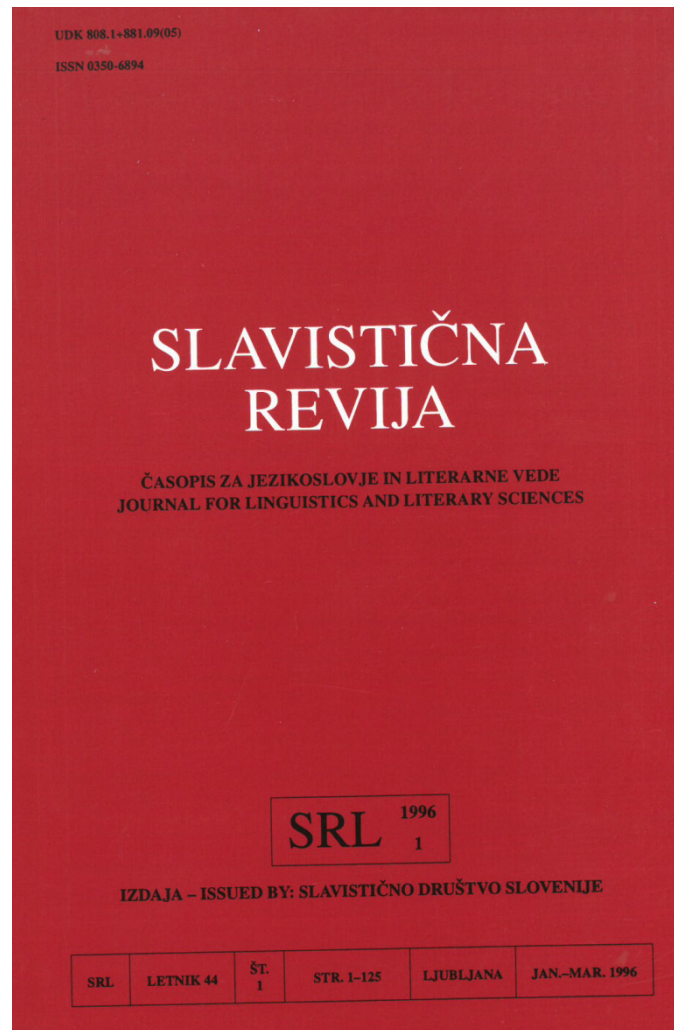
4.7 Dosežki

Leta 1949 je diplomiral iz slavistike na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani in postal asistent na Oddelku za slavistiko. Podiplomski študij je nadaljeval na več univerzah v tujini, še posebej v Sovjetski zvezi. Leta 1978 je doktoriral z disertacijo o slovenski antroponomiji z naslovom Poglavlja iz slovenske antroponimije. Več let je bil profesor ruščine, beloruščine in ukrajiniščine. Ruščino je predaval od leta 1960. Leta 1989 je postal redni član SAZU. Med letoma 1983 in 1989 je bil peti upravnik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.

- Veljal je za našega največjega strokovnjaka na področju rusistike in jezikoslovja vzhodnoslovanskih jezikov.
- Nekaj najbolj znanih del, pri katerih je sodeloval ali imel celo ključno vlogo:
- Sodobni ruski prozni teksti : 1910–1956, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Ljubljana (1964),
- Rusko-slovenski šolski slovar, Mladinska knjiga, Ljubljana (1965),
- Slovnica ruskega knjižnega jezika, Državna založba Slovenije, Ljubljana (1968),
- Slovenska krajevna imena, Cankarjeva založba, Ljubljana (1985).

VSEBINA	
I. IZ ZGODOVINE INŠTITUTA ZA SLOVENSKI JEZIK FRANA RAMOVŠA	
Varja Cvetko Orešnik, <i>Voščilo akademiku Francu Jakopinu ob osemdesetletnici</i>	11
Milena Hajnšek - Holz, <i>Sedemdesetletnici Zvonke Leder-Mancini in Marte Silvester</i>	15
II. RAZPRAVE IN ČLANKI	
Janez Keber, <i>O strukturi rojstnih imen v Sloveniji</i>	21
Majda Merše, <i>Glagolski vid v povezavi z načinom in naklonom v Trubarjevih in Dalmatinovih biblijskih prevodih</i>	113
Jakob Müller, Riglerjeva teza o začetkih slovenskega knjižnega jezika v številkah	129
Andreja Žele, <i>Tipologija pridevniške vezljivosti</i>	163
Irena Stramljčič Breznik, <i>Besedne družine predlogov in veznikov v besedotvornem slovarju</i>	197
Polona Gantar, <i>Slovenska frazeologija v dosedanjih slovarjih glede na aktualna slovaropisna načela</i>	207
Mareza Jakop, <i>Pomenstvenost kvantifikatorne pojavnosti s pozitivno učlogo v SSKJ: gradnja, razširitev</i>	225
Milena Japca, <i>O besedi tožnja</i>	243
Jakob Müller, <i>Kako je nastal prvo slovenski prevod</i>	251
Barbara Jodjanc, <i>Članek za namaz, segmentje (farsi) prvoletni in blagoslavlje v slovenskih besedilih (po gradivu za SSKJ)</i>	267
Katja Šušter, <i>Človeška terminologija v Zgodovini na Dolenjskem</i>	289
Peter Valjavec, <i>Fonološki opis govora kralja Štefana Brana (SLA 314)</i>	321
Melita Zmajek, <i>Fonološki opis govora Ločnice pri Žalcu</i>	349
Tjaša Jakop, <i>Fonološki opis govora Ločnice pri Žalcu</i>	359
Milena Karižnik, <i>Fonološki opis govora pri 5. dni na Krimžanki v Slovenskih gorah</i>	381
III. GRADIVO, OCENE, POROČILA	
Vladimir Nartnik, <i>K osnovnim mehanizmom glagolsko-imenskega pregibanja v italijanščini in slovenščini</i>	395

Slika 24: Vsebina strokovne revije Jezikoslovni zapiski (št. 7, 2001)

Slika 25: Naslovnica Slavistične revije, v kateri je objavljajal Franc Jakopin

V tej številki je članek o Rusko-slovenskih kulturnih stikih: od konca 18. stoletja do leta 1914, ki izhaja iz leta 1996.

5 Empirični del

5.1 Hipoteze in metode dela

V naši raziskavi smo najprej določili širše zastavljena raziskovalna vprašanja:

1. Ali ste »rojeni« v Dramljah?
  - 1.a. Označite v katero starostno skupino spadate.
2. Ali ste ponosni na svoj kraj?
3. Če bi vas turist vprašal, kaj naj si v Dramljah ogleda, kaj bi mu predlagali?
4. Katere znamenitosti svojega kraja poznate? (obkrožite)
5. Katere znamenite osebnosti povezane z Dramljami poznate?
6. Kako pomembno se vam zdi, da smo ponosni na svoje rojake?
7. Ali ste že slišali za brata Jakopin?
8. Se strinjate, da znamenite osebnosti in njihova obeležja prav tako pripomorejo k razvoju kraja in turizma.
9. Če bi imeli na voljo gradivo o svojih rojakih, bi ga prebrali in priporočili drugim?
10. Kam bi po vašem mnenju sodilo spominsko obeležje bratoma Jakopin?

5.2 Hipoteze

Zgornja raziskovalna vprašanja so nam služila kot podlaga, na kateri smo postavile sledeče hipoteze:

H1: Domačini Dramelj so ponosni na svoj kraj in dobro poznajo znamenitosti.

H2: Znajo naštet kar nekaj kulturno zgodovinskih obeležij v svojem kraju.

H3: V Dramljah je edina poznana znamenita osebnost samo Miloš Zidanšek.

H4: Brata Jakopin sta poznana v manjši meri, si pa krajani želijo o njima izvedeti kaj več.

H5: V kraju bi morali postaviti spominsko obeležje bratoma Jakopin.

5.3 Metode dela

Preučevanje literature

Preučevanje literature smo pričeli s snovanjem ankete, ki so jo reševali učenci zadnje triade in starši učencev. Rezultati ankete so nas pritegnili k nadaljnjemu raziskovanju. Tako smo se lotili raziskovanja knjižnih in ustnih virov ter spletnih dokumentov. Naš izbor citirane literature predstavlja osredotočen zapis, vezan izključno na tematiko naše raziskovalne naloge.

Anketa

Za eksperimentalni del naloge smo v Dramljah izvedli anketo, s katero smo želeli izvedeti, ali krajani sploh poznajo svoja rojaka, če so ponosni na svoj kraj, kako dobro poznajo znamenitosti svojega kraja in koliko so jim pomembne tudi znane osebnosti, ki izvirajo iz Dramelj. Postavili smo selektivno vprašanje (5), ki nam je povedalo, če brata Jakopin v Dramljah sploh poznajo in če vedo kdo sta bila. Pri tem vprašanju pa nismo upoštevali, tudi potomcev Jakopin in smo bili nad odgovori kar presenečeni. Več o tem v sami analizi odgovorov, kako pomembno se jim zdi, da smo ponosni na svoje rojake. Postavili smo domnevo, da znamenite osebnosti pripomorejo k razvoju kraja in samega turizma, s tem pa smo preverjali tudi kakšna se jim zdi pomembnost le – teh. Na koncu smo povprašali, kaj

menijo o gradivu, če bi bilo na voljo, če bi ga prebirali ali celo priporočali drugim. Z zadnjim vprašanjem smo želeli izvedeti, kakšno spominsko obeležje bi po njihovem mnenju sodilo bratoma Jakopin.

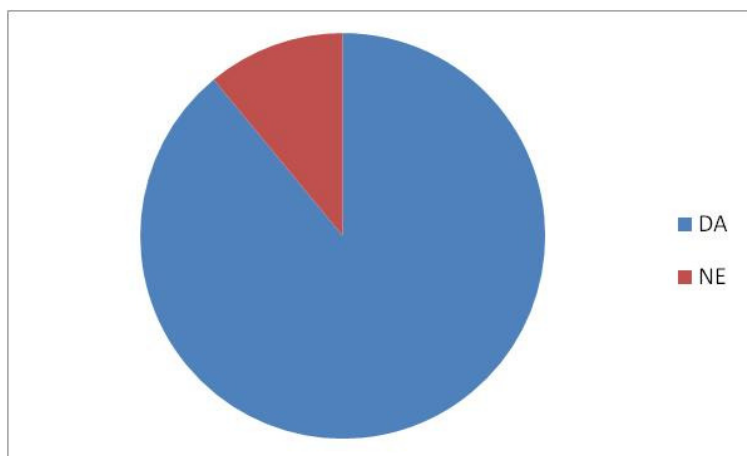
Anketirali smo 100 krajanov tako, da smo anketne vprašalnike, po dva izvoda, razdelili učencem zadnje triade in jih prosili, naj en izvod rešijo sami, drugi izvod pa prosijo kakšnega starejšega krajna Dramelj naj ga reši.

Dobili smo vse rešene vprašalnike in bili nad odzivom prijetno presenečeni. Vsi sodelujoči so z veseljem sodelovali, mnogo se jih je kasneje tudi pozanimalo, kdaj in kakšni bodo rezultati, pri veliko sodelujočih, pa smo s samo anketo vzbudili zanimanje za pomembne osebnosti, ki izvirajo iz Dramelj, predvsem pa zanimanje za Japca in Franca Jakopina.

Vprašanja na anketnem vprašalniku so bila odprtega, zaprtega in lestvičnega tipa. Vprašanja smo osnovali sami na podlagi preučene literature. Vzorec anketnega vprašalnika je v prilogi.

5.4 REZULTATI

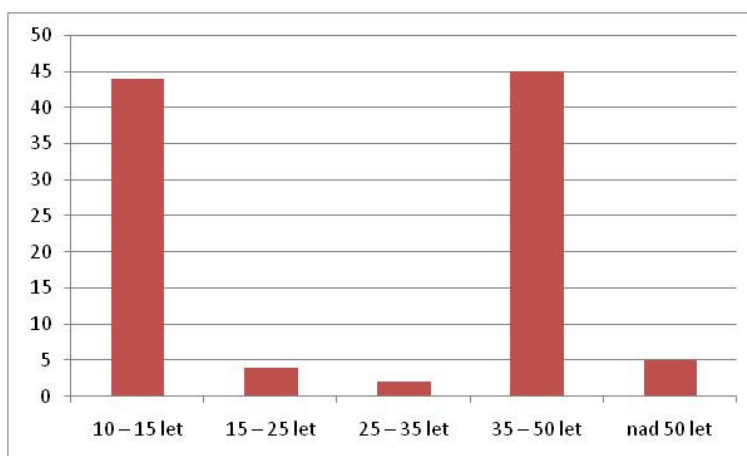
5.4.1 Ali ste »rojeni« v Dramljah?

Slika 26: Poreklo anketirancev

V prvem vprašanju nas je zanimalo, če so sodelujoči že od rojstva Drameljčani. Večina je odgovorila z da, kar pomeni, da je samo nekaj sodelujočih priseljenih. Kljub temu opazamo, da se v zadnjih letih v Dramljah naseljuje dosti mladih družin. Domnevamo, da je ta skupina izpadla iz vzorca anketirancev na podlagi odgovorov naslednjega vprašanja in na podlagi starostne stopnje učencev zadnje triade, saj so v anketi sodelovali v glavnini le ti in njihovi starši.

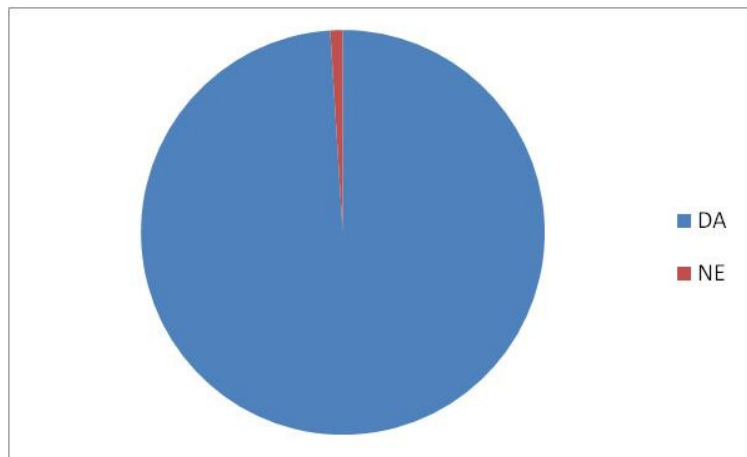
5.4.2 Označite v katero starostno skupino spadate.

Slika 27: Starostne skupine anketirancev

Z drugim vprašanjem smo odkrivali starostno skupino sodelujočih in ugotovili, da je bilo 44 udeleženih starih od 10 do 15 let, 4 udeleženi v anketi so bili stari od 15 do 25 let, samo 2 udeležena sta stara od 25 do 35 let, 45 udeleženih je starih od 35 do 50 let in 5 udeleženih je starejših od 50 let. Rezultati tega vprašanja so logična posledica razdeljenih anketnih vprašalnikov med učence zadnje triade in po tem takem tudi starostne skupine njihovih roditeljev. Vsekakor smo mnenja, da takšna starostna populacija zavzame dovolj velik delež krajanov za nadaljnjo obdelavo, število mladih sodelujočih pa tudi zanimanje za razvoj.

5.4.3 Ali ste ponosni na svoj kraj?

Slika 28: Pripadnost Dramljam

V tretjem vprašanju smo ugotavljali ali so sodelujoči ponosni na svoj kraj in kar 99 jih je odgovorilo, da so ponosni. Le eden je označil, da ni ponosen na svoj kraj. S tem smo nedvomno potrdili 1. hipotezo, kar je bil tudi pričakovan cilj. Veseli smo, da kljub »težkim« časom in vedno večji socialni ogroženosti prebivalstva ljudje še veno čutijo pripadnost svojemu kraju.

5.4.4 Če bi vas turist vprašal, kaj naj si v Dramljah ogleda, kaj bi mu predlagali?

Na četrto vprašanje so anketiranci odgovarjali različno. Prišli smo do zanimivih ugotovitev, saj so sodelujoči v anketi predlagali razne znamenitosti Dramelj, nekateri pa so navedli tudi več destinacij. S tem vprašanjem smo želeli ugotoviti, katere znamenitosti anketiranci poznajo in so na njih v tolikšni meri ponosni, da bi jih predlagali za ogled tudi turistom.

Tako so navedli naslednje znamenitosti:

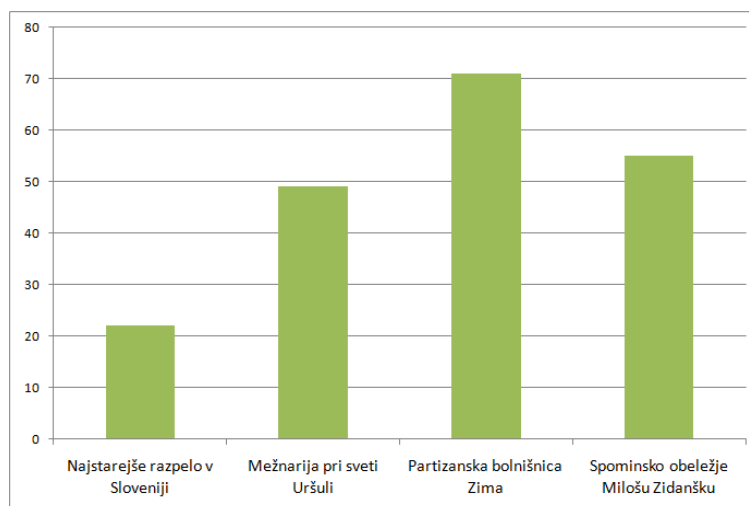
- 34 anketiranih je predlagalo vzpetino Uršulo,
- 24 anketiranih je predlagalo partizansko bolnišnico Zimo,
- 8 anketiranih je predlagalo spomenik Miloša Zidanška,
- 15 anketiranih je predlagalo mežnarijo in cerkev sv. Uršule,
- 4 anketirani so predlagali Ranč Shire,
- 2 anketirana sta predlagala Svetelškovo domačijo,
- 2 anketirana sta predlagala pot XIV. divizije.
- Ostali pa so predlagali še vinograde, šolo, gasilski dom, planinski dom, kužno znamenje, Šentiljsko cerkev, turistične kmetije, kleti in zidanice.

Iz vseh teh odgovorov lahko sklepamo, da anketiranci dobro poznajo svojo bližnjo okolico in hkrati tudi to, da se v Dramljah nahaja veliko znamenitosti, ki so vredne ogleda.

5.4.5 Katere znamenitosti svojega kraja poznate? (obkrožite)

Naslednje vprašanje je bilo bolj usmerjeno v poznavanje nekaterih krajevnih znamenitosti. Možnih je bilo več odgovorov.

Da so v Dramljah našli najstarejše razpelo v Sloveniji (neznani slovenski avtor, krajnski rezbar, okoli leta 1515, hrani Narodna galerija v Ljubljani), je vedelo 22 anketiranih, kar 49 anketiranih pozna mežnarijo na Uršuli, 71 anketiranih pozna partizansko bolnišnico Zimo in 55 anketiranih ve za spominsko obeležje Milošu Zidanšku.

Slika 29: Poznavanje najpomembnejših krajevnih znamenitosti

Zelo visok delež sodelujočih še vedno najboljše pozna Partizansko bolnišnico Zimo in Miloša Zidanška, kar je pa logično, saj so se leta in leta o NOB učili v šolah in poudarjali samo pomen tega, kot našo zgodovino. Mežnarinja pri Uršuli je dostopna sprehajalna pot in razgledna točka, ki jo dnevno obiskuje več ljudi, zato je tudi ta rezultat (49%) ni posebej presenetil. Kar malo manj ljudi (22%) pa ve, da so v Dramljah našli najstarejše razpelo pri nas, da se le to nahaja v Narodnem muzeju v Ljubljani in je morda najpomembnejše odkritje za Dramlje. Vsekakor pa nam skupni odgovori potrjujejo hipotezo 1, da so krajani ponosni in poznajo znamenitosti svoje kraja.

5.4.6 Katere znamenite osebnosti povezane z Dramljami poznate?

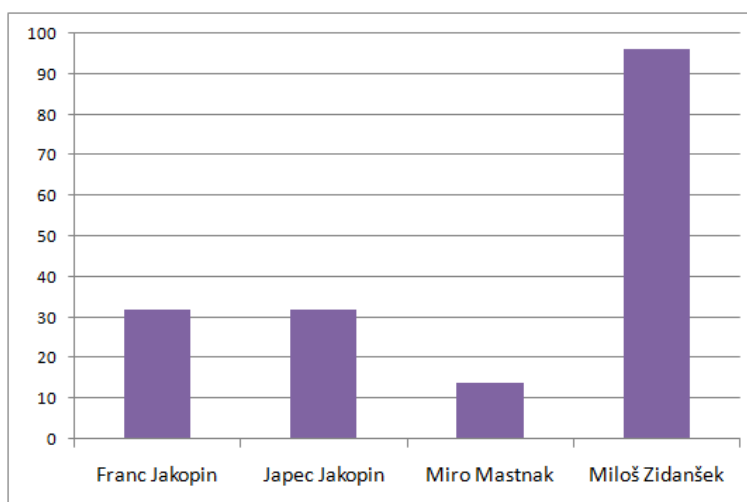
V naslednjem vprašanju smo se že osredotočali na Jakopine in ju primerjali še z dvema znanima osebama iz Dramelj. Tudi pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov. Kar 96 anketiranih pozna Miloša Zidanška, samo 14 anketiranih ve, kdo je bil Miro Mastnak, 32 anketiranih pa pozna oba brata Jakopin, Japca in Franca.

Ti odgovori nas niso niti najmanj presenetili, saj smo v hipotezi 3 domnevali, da je znamenita osebnost, ki izvira iz Dramelj samo Miloš Zidanšek. Veseli smo hipotezo ovrgli, saj se je kar 32 % sodelujočih v anketi opredelilo, da pozna tudi Japca Jakopina, prav tako pa točno 32%,

da pozna Franca Jakopina, čeprav smo pri naslednjem vprašanju že ugotovili, da kar 4 sodelujoči mislijo na Japca Jakopina mlajšega.

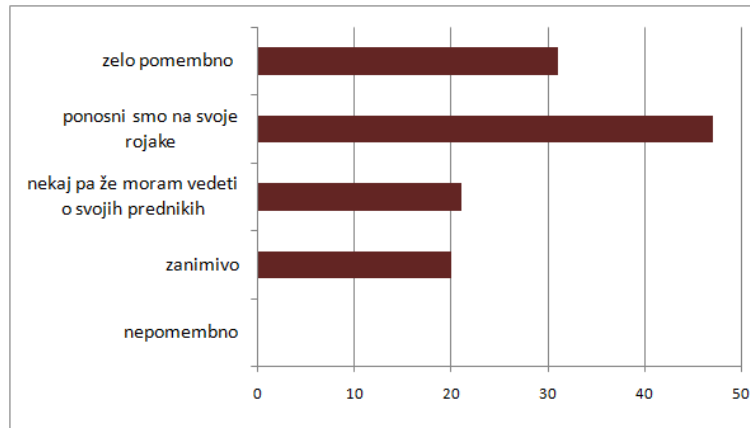
Presenetil nas je tudi rezultat, da kar 14% anketiranih ve, kdo je bil prof. dr. Miro Mastnak, čeprav se tudi o njem še ni kaj dosti govorilo ali pisalo. V razmislek bi bilo vredno tudi o njem kaj raziskati, navsezadnje je le napisal Monografijo Dramelj 1935–1945.

Slika 30: Poznavanje znanih osebnosti povezanih z Dramljami

5.4.7 Kako pomembno se vam zdi, da smo ponosni na svoje rojake?

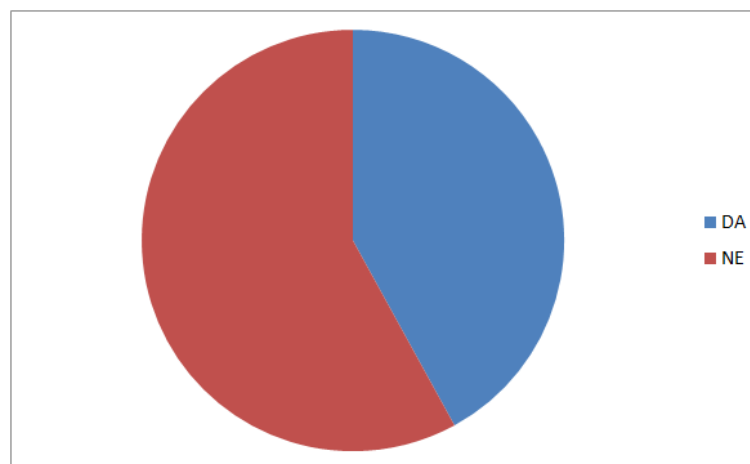
S sledečim vprašanjem smo želeli ugotoviti, kako pomembni se jim zdijo njihovi rojaki. Analiza ankete je pokazala, da se zdi 31 % anketiranih to zelo pomembno, 47% je ponosnih na svoje rojake, 21% anketiranim se zdi, da nekaj že morajo vedeti o njih, 20% anketiranih se zdi to zanimivo, nikomur pa se to ne zdi nepomembno. S takšnim rezultatom ankete smo dokazali, da smo ljudje ponosni na svoje rojake, da se zavedamo pomena njihovih dosežkov, ki krojijo tudi našo sedanost. Skoraj polovica anketiranih je ponosnih na rojake, kar tretjini pa se to zdi zelo pomembno.

Slika 31: Pomen ponosa na rojake

5.4.8 Ali ste že slišali za brata Jakopin?

Vprašanje, če so že slišali za brata Jakopin, smo postavili malo nepremišljeno. Izhajali smo namreč iz svoje zastavljene naloge, pri tem pa nismo v obzir vzeli dejstva, da so tudi sinovi Franca Jakopina marsikaj dosegli in da sta sinova Jernej in Japca (ime je dobil po svojem stricu) kar medijsko odmevna. Zato in na podlagi naslednjega podvprašanja, oziroma odgovorov na naslednje podvprašanje domnevamo, da prav vsi odgovori v tem vprašanju niso relevantni. Z našo anketo smo tako dobili 42 odgovorov, da anketirani poznajo brata Jakopin in kar 58 odgovorov, da ju ne poznajo. Kljub temu lahko iz tega sklepamo, da prebivalci Dramelj bratov Jakopin, ki jih predstavljamo v tej nalogi, v večini ne poznajo.

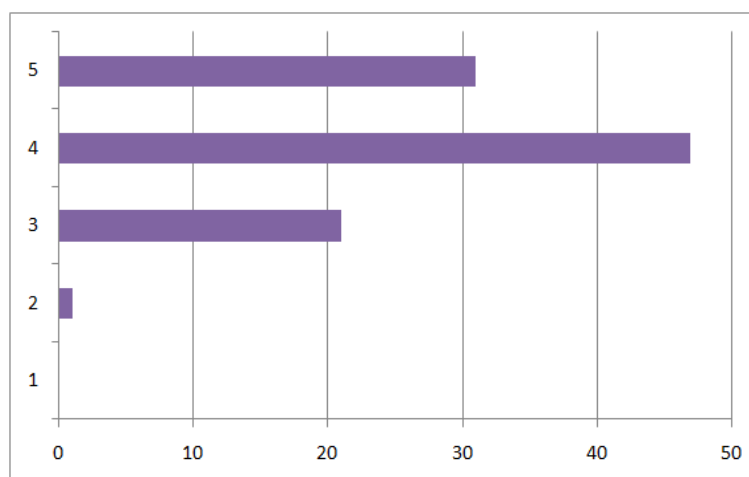
Slika 32: Poznavanje bratov Jakopin

Pri tem vprašanju smo postavili še podvprašanje, kaj že vedo o bratih Jakopin. Vrstili so se različni odgovori:

- »bila sta jezikoslovca, pisatelja,
- živel sta po različnih državah v Evropi, se tam izobraževala in izumljala,
- rodila sta se v Razborju pri Dramljah,
- Japec je bil eden največjih izumiteljev agrarnih strojev v bivši SZ,
- Franc je bil akademik, slavist in največji rusist na tem področju,
- slavist in ruski izumitelj,
- Japec je bil agronom in izumitelj, Franc pa jezikoslovec,
- Japec Jakopin je živel v Rusiji in bil izumitelj pluga,
- Japec in Jernej sta bila sinova Franca in Gitice Jakopin,
- izumitelj in slovenist«,
- 4 odgovori pa so se navezovali na izdelovanje čolnov in jadrnic.

5.4.9 Znamenite osebnosti in njihova obeležja prav tako pripomorejo k razvoju kraja in turizma.

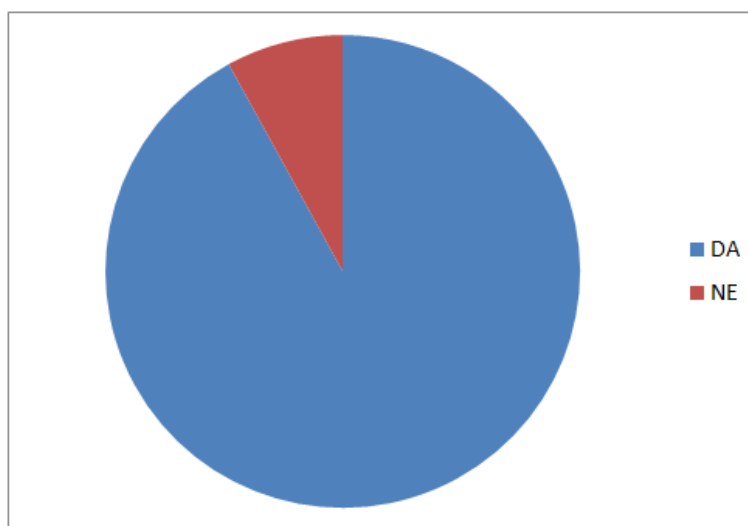
Se strinjate? Označite številko, kako pomembno se vam zdi (1 pomeni nepomembno, 5 pomeni zelo pomembno)

Slika 33: Pomen znanih osebnosti za razvoj kraja in turizma

Kar 31% anketirancem se zdi zelo pomembno, da znamenite osebnosti in njih spominska obeležja pripomorejo k razvoju kraja in turizma v njem, 47% jih meni, da je to pomembno, 21% anketiranih meni, da je srednje pomembno, samo 2 anketiranca sta mnenja, da je to manj pomembno, nihče pa ne misli, da to ni pomembno. V zadnjih dveh hipotezah smo se že natančno osredotočali na brata Jakopin, pred tem pa smo želeli vseeno pridobiti splošno mnenje o znamenitih osebnostih in njih pomenu, kar je anketirance vpeljevalo k razmišljanju do naslednjega vprašanja.

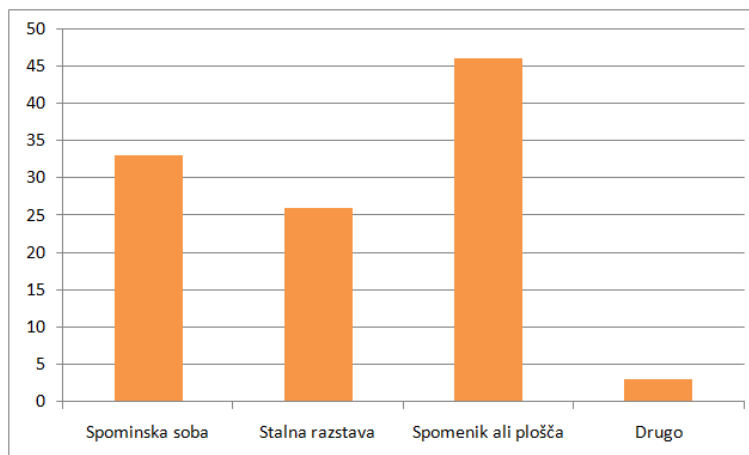
5.4.10 Če bi imeli na voljo gradivo o svojih rojakih, bi ga prebrali in priporočili drugim?

Slika 34: Zanimanje za gradivo o rojakih

Kar 92% sodelujočih v anketi je mnenja, da bi bilo dobro imeti na voljo gradivo o svojih rojakih in bi ga priporočali tudi drugim. 8% anketiranih pa se to ne zdi pomembno. Iz tega lahko zaključimo, da si krajani v veliki večini želijo tovrstnega gradiva, torej se hipoteza 4 lahko v glavnem potrdi. Krajani so sicer že slišali za brata Jakopin, enega ali celo oba, vendar o njiju ne vedo kaj dosti ali pa ne vedo natančno kašno je bilo njuno delo, to pomeni da sta res poznana v manjši meri.

5.4.11 Kam bi po vašem mnenju sodilo spominsko obeležje bratoma Jakopin?

Slika 35: Mnenje o obeležitvi bratov Jakopin

Z zadnjim vprašanjem smo želeli ugotoviti, kaj bi bilo potrebno po mnenju krajanov storiti, da bi se zagotovilo ustrezno spominsko obeležje. Največ, kar 46%, se jih je opredelilo za spomenik ali spominsko ploščo, 33% jih je mnenja, da bi bila ustrezna spominska soba, nekdo je celo pripisal, da v Jakopinovi hiši, 26% ih je mnenja, da bi bila potrebna stalna razstava. Dobil pa smo tudi tri predloge in sicer, da naj se izda knjiga o rojakih, da naj se v šoli postavi stalna razstava in naj se odpre spominska soba pri Jakopinih.

S tem vprašanjem smo dokončno in trdno potrdili zadnjo hipotezo, da bi morali v kraju samem postaviti kakšno spominsko obeležje, pa naj si bo to spomenik, spominska soba ali pa stalna razstava. Raziskovalci te naloge pa predlagamo, da se za začetek natisnejo vsaj promocijske zloženke o znamenitih osebnostih Dramelj.

6 Zaključek

Z raziskovalno nalogo smo želeli raziskati življenje in delo naših rojakov in pomembnih osebnosti Japca in Franca Jakopina. K delu nas je spodbudilo tudi premalo poznavanje le-teh. V prvem delu naloge smo predstavili kraj, družino Jakopin in njihovo pot v Dramlje.

V naslednjem poglavju smo se osredotočili na Japca Jakopina, najstarejšega sina družine. Osvetlili smo njegov življenjepis, pot v tujino in uspeh v Sovjetski zvezi. Navedli smo njegove uspehe na področju agronomije in poskušali ugotovljati, kako je do tega prišel. Kljub pomanjkanju literature menimo, da smo uspeli predstaviti njegovo osebnost in navesti kako pomembno je njegovo delo. Največji izum, za katerega je zaslužen, je nedvomno samohodni plug imenovan Volčji korak, po katerem ga, bolj kot pri nas, poznajo po celi Rusiji.

Z drugo skupino učencev smo raziskovali življenje in delo Franca Jakopina, najmlajšega iz družine, pa vendar za nas izjemno pomembnega jezikoslovca. Osvetlili smo tudi njegov življenjepis, šolanje, predstavili tudi soprogo Gitico Jakopin in tri sinove. Predvsem pa smo želeli predstaviti njegovo znanstveno delo z naštevanjem osrednjih člankov, mest, kjer je predaval in večino pomembnih položajev, s katerimi je sodeloval pri izdajanju najpomembnejših del za naš jezik.

V zadnjem delu raziskovalne naloge smo uporabili anketo, s katero smo želeli ugotoviti, kako dobro in če sploh, sta brata Jakopin poznana v Dramljah, ugotavljali smo kakšno pomembnost bi pripisali znanim oz. pomembnim osebnostim za razvoj kraja in turizma, in kakšno obeležje bi jima lahko postavili. S sodelovanjem anketiranih smo bili nadvse zadovoljni, saj so vsi z veseljem sodelovali, nekateri pa so pokazali celo posebno zanimanje. Tudi sami izsledki ankete so bili več kot zadovoljivi, saj smo ugotovili, da sta brata Jakopin v rojstnem kraju premalo poznana in bi si krajanje želeli izvedeti kaj več o njiju, predvsem pa je bila večina mnenja, da je potrebno poskrbeti tudi za spominsko obeležje.

7 Viri in literatura

- AMBROŽIČ, Melita. 1998. *Izdelava seminarskega dela* (tipkopis). Ljubljana.
- BAJT, Drago. 1993. *Pišem, torej sem : priročnik za pisanje*. 1. nat. Maribor : Obzorja.
- Aleksandra DERGANČ, 2001: *Ob osemdesetletnici akademika Franca Jakopina* (Slavistična revija, letnik 49/2001 št. 4, okt.-dec.). Ljubljana. 224–228.
- DOLINAR, France M. 2001. *Uvod v znanstveno delo*. Ljubljana : Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, (BiblioThecaria ; 10).
- HLADNIK, Miran. 1994. *Praktični spisovnik ali šola strokovnega ubesedovanja*. 4., dopolnjena izd. Ljubljana : samozaložba.
- JAKOPIN, Gitica. 1996. *Slovo od deklišтва*. Ljubljana: samozal.
- JAKOPIN, Gitica. 1996. *Žarometi*. Ljubljana: samozal.
- JAKOPIN, Gitica. 1995. *Duša kaj želiš*. Ljubljana: samozal.
- Tomo KOROŠEC, 2001: *Voščilo k osemdesetletnici akademika prof. dr. Franca Jakopina*, (Slavistična revija, letnik 49/2001 št. 4, okt.-dec.). Ljubljana. str. 223.
- *LEKSIKON Cankarjeve založbe*. 1994. 3. izd. Ljubljana : Cankarjeva založba.
- *LEKSIKON Sova*, 2006. Ur. Maja Ogrizek. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Varja CVETKO OREŠNIK, 2001: *Voščilo akademiku Francu Jakopinu ob osemdesetletnici* (Jezikoslovni zapiski 7. 1-2). 4-15.
- *SLOVENSKI PRAVOPIS*. 2001. Ur. Jože Toporišič. Ljubljana: SAZU.
- Alenka SOLLNER PREDIČ, 2001: *Bibliografija Franca Jakopina* (Slavistična revija, letnik 49/2001 št. 4, okt.-dec.). Ljubljana. 375–421.
- Marko SNOJ, 1997: *Slovenski etimološki slovar*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

- *Slovar slovenskega knjižnega jezika z Odzadnjim slovarjem slovenskega jezika in Besediščem slovenskega jezika z oblikoslovnimi podatki*. Elektronska izdaja na plošči CD-ROM. Ljubljana: 1998.
- *Veliki splošni leksikon*, 2005. A. Pogačnik, K.H. Vidmar (Ur.). Elektronska izdaja na plošči CD-ROM. Ljubljana: DZS.
- *III. Trubarjev zbornik: prispevki z mednarodnega znanstvenega simpozija: reformacija na Slovenskem ob štiristoletnici smrti Primoža Trubarja*. 1996. Ljubljana: Slovenska matica v Ljubljani in Slovensko protestantsko društvo Primož Trubar.
- France VERBINC, 1997: *Slovar tujk*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- ZBORNIK slavističnega društva Slovenije 5. 1997. *Maks Pleteršnik* (Zborovanje slavistov Krško in Pišce 1994). Ljubljana: ZRSSŠ.

7.1 Elektronski viri

- http://www.dramlje.info/entry.php?w=dramlje&e_id=66868 povzeto 15. 6. 2016.
- http://www.jakopin.net/franc/rodovnik_oceta.html povzeto 4. 5. 2016.
- <http://www.jakopin.net/> povzeto 4. 5. 2016.
- <http://www.jakopin.net/franc/index.html> povzeto 27. 9. 2016.
- <http://www.jakopin.net/franc/japec/000712.html> povzeto 26. 9. 2016.
- <http://www.jakopin.net/gitica/index.html#zivljenjepis> povzeto 4. 5. 2016.
- <http://www.ng-slo.si/si/195/krizani-neznani-avtor?workId=1636> povzeto 18. 10. 2016.
- https://sl.wikipedia.org/wiki/Gitica_Jakopin povzeto 4. 5. 2016.
- https://sl.wikipedia.org/wiki/Franc_Jakopin povzeto 4. 5. 2016.
- https://en.wikipedia.org/wiki/Japca_Jakopin povzeto 26. 9. 2016.
- www.osdramlje.si povzeto 11. 9. 2016.

7.2 Članki

- Varja CVETKO OREŠNIK, 2002: *Iskriva misel, globoko znanje*. Delo/ (27. 6. 2002).
- Aleksandra DERGANČ, 1991: *Franc Jakopin – sedemdesetletnik*. Delo.(a.n.).
- Franc JAKOPIN, 1996 : *Volčji korak*. Delo. (2.6. 1996).
- *RESNICA o Francu Jakopinu*. 2002. (sorodniki Franca Jakopina). Šentjurčan/(16.8.2002).
- Branko SOBAN, 1998: *Volčji korak izumitelja Jakopina*. Delo/ (13.1.1998).

PRILOGA 1: Anketa o poznavanju znamenitosti in slavnih oseb iz Dramelj

OSNOVNA ŠOLA DRAMLJE
Dramlje 7a
3222 Dramlje
Telefon: (03) 746-16-70
E-mail: info@osdramlje.si

ANKETA

Anketa se izvaja za potrebe raziskovalne naloge, ki jo izvaja OŠ Dramlje o bratih Jakopin rojenih v Dramljah. Prosimo obkrožite odgovor, ki se vam zdi najprimernejši.

1. Ali ste »rojeni« v Dramljah?

DA   NE

1.a. Označite v katero starostno skupino spadate.

- a) 10 – 15 let
- b) 15 – 25 let
- c) 25 – 35 let
- d) 35 – 50 let
- e) nad 50 let

2. Ali ste ponosni na svoj kraj?

DA   NE

3. Če bi vas turist vprašal, kaj naj si v Dramljah ogleda, kaj bi mu predlagali?

---

4. Katere znamenitosti svojega kraja poznate? (obkrožite)

- Najstarejše razpelo v Sloveniji
- Mežnarija pri sveti Uršuli
- Partizanska bolnišnica Zima
- Spominsko obeležje Milošu Zidanšku

5. Katere znamenite osebnosti povezane z Dramljami poznate?

Franc Jakopin
Japec Jakopin
Miro Mastnak
Miloš Zidanšek

6. Kako pomembno se vam zdi, da smo ponosni na svoje rojake?

- a) nepomembno
- b) zanimivo
- c) nekaj pa že moram vedeti o svojih prednikih
- d) ponosni smo na svoje rojake
- e) zelo pomembno

7. Ali ste že slišali za brata Jakopin?

DA   NE

Če poznate koga od njih zapišite na črto, kdo sta bila.

_____

8. Znamenite osebnosti in njihova obeležja prav tako pripomorejo k razvoju kraja in turizma. Se strinjate? Označite številko, kako pomembno se vam zdi, glede na to, da je 5 zelo pomembno.

1   2   3   4   5

9. Če bi imeli na voljo gradivo o svojih rojakih, bi ga prebrali in priporočili drugim?

DA   NE

10. Kam bi po vašem mnenju sodilo spominsko obeležje bratoma Jakopin?

- Spominska soba
- Stalna razstava
- Spomenik ali plošča
- Drugo _____

HVALA ZA SODELOVANJE!